

3 / 265

■ Martie 2025
■ Anul XXIII

Cafeneaua literară

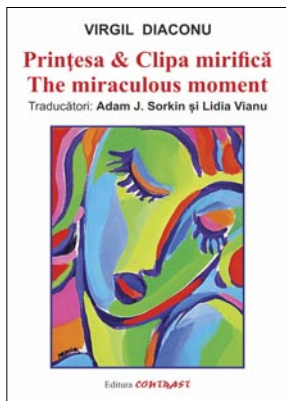
Lumea susține Ucraina. New York - Times Square, 1 martie 2025

supliment

**ARTE
POETICE**

21 Martie - Ziua internațională a poeziei

**NU STINGEȚI DUHUL –
antologie de poezie universală**

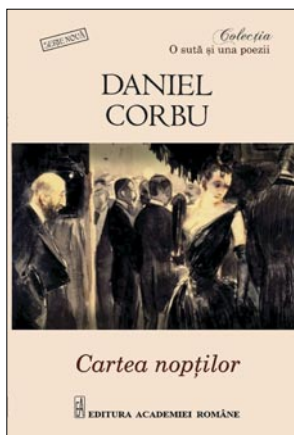
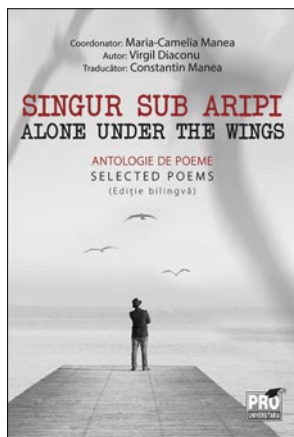

În volumul **PRINȚESA & CLIPA MIRIFICĂ – THE MIRACULOUS MOMENT**, tradus în limba engleză de către Adam J. Sorkin și Lidia Vianu (Editura Contrast, 2024), Virgil DIACONU adună cele mai reușite poeme de dragoste, dar și poeme cu tentă socială și protestatară, distribuite în primele două secțiuni ale cărții. În cea de a treia secțiune se află parabola *Dragoste și frumusețe*, un *Jurnal de nostalgie și răzvrățiri*, precum și *Tratat despre poezie sau Îndreptări pentru poetul tânăr*.

Virgil DIACONU a editat 26 de cărți, dintre care 15 de poezie în limba română, două cărți de poeme bilingve, română și engleză, o carte de poeme în limba germană, volume de filosofie și de estetică a poeziei, trei volume de anchete – *Poezia postmodernă. Anchetă*, 2015, *Poezia canonică românească. Anchetă*, 2020, *Poezia lui Eminescu în viziunea scriitorilor de azi*, 2024 –, două volume de exegeze biblice – *Biblia literară*, 2020, și *Biblia literară și dogmatică*, 2021.

Virgil DIACONU a obținut șase premii pentru cărțile de poezie și volumul de exegeze biblice, *Biblia literară*, acordate de către U.S.R. Poezia lui a fost foarte bine primită de către critica literară, despre ea scriindu-se peste o sută de cronici literare.

Antologia de poeme **Virgil Diaconu, SINGUR SUB ARIPI, ALONE UNDER THE WINGS**, ediție bilingvă, a apărut la Editura Pro Universitaria, București, 2023, într-o condiție grafică deosebită. Coordonator Maria-Camelia Manea, traducător Constantin Manea.

Refuzând oferta poetică postmoderniste contemporane, mai precis poetizarea mult lăudatului cotidian optzecist, a biografismului searbăd atomizat, a ironiei sau poetica heteroclită, **DANIEL CORBU** își elaborează discursul poetic din antologia **Cartea nopții** (2024) ca pe o mărturisire sau o confesiune a unei vieți, care se arată a fi deopotrivă trăită și vizionară. Personajul central al poemelor corbiene este propriul *eu*, plasat într-un orizont existențial a cărei

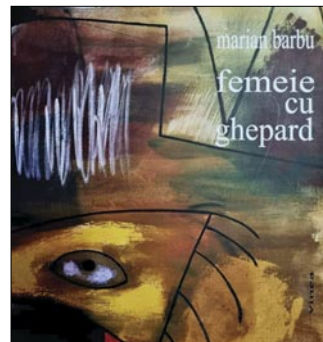
problematică este hrănită de lirismul înalt și de melancolie, de neliniște și vibrație afectivă. Toate întruhipările existențiale și ficționale sunt piesele unui pazel, destinate să compună portretul unui poet care reușește să ofere versurilor sale tumult, orizont și stare poetică. Viziunea autoscopică a lui Daniel Corbu face din el un poet original, una dintre puținele voci poetice autentice din dealu'-valea literară. „Despre el se va spune:/ avea un ochi glorios ce nu mai privea decât în sine./ Era atât de preocupat de esențe/ că până și moartea i se părea o melodie galantă”. (Virgil DIACONU).

Volumul de poezie **Die blaue Umarmung / Îmbrățișarea albastră**, semnat de Virgil Diaconu, tradus în limba germană de către poetul Christian W. Schenk (128 de pagini), a apărut de curând la „Independently Published”, colecția „Dionysos”, și se găsește deja în vânzare în Germania și pe Amazon. Iată prezentarea făcută de către Christian W. Schenk: „Pentru Virgil Diaconu, versurile sunt porunca supremă, iar cuvântul, cu multe sale valențe, este dulcele chin în nesfârșita căutare de imagini și adevăruri noi. Poeziile sale sunt ca o vibrație a existenței noastre istorice, completând diversitatea eternă a umanismului cu noi atribute și adevăruri. Poeziile sunt bine echilibrate, cu accente metafizice pentru a surprinde mai bine destinul ființei. Esența ființei umane împletită cu iubirea și natura joacă un rol central: principiile lor domină nu doar condițiile pământești și cosmice, ci și arta și istoria existenței naturii umane. Noul profil estetic independent pe care Virgil Diaconu îl reprezintă în literatura română se reflectă în acest volum într-un mod deosebit”.

Un poet care merită toată atenția

Volumul *Femeie cu ghepard*, editura „vinea, bucurești, 2023” (respectăm grafia editorului), reprezintă debutul editorial al lui Marian Barbu. Poezia lui se dezvoltă în teritoriul larg al propriului eu și chiar devine o manifestare a acestuia, pentru că autorul îi surprinde toate întruhipările și stările, mai cu seamă pe cele negative – singurătatea, înstrăinarea, nesiguranța, lipsa comunicării, eșecul erotic, zădărnicia, sentimentul timpului care trece și nu poate fi oprit sau al timpului cronofag –, într-un discurs sobru și fluid. Pentru autor, lumea are un gust amar și de aceea atitudinea poeziei lui este sceptică, descensională și uneori întunecată până la depresie. Visurile de împlinire și micile bucurii ale ființei sunt de regulă ejectate din peisaj. Nici un orgoliu nu bânuie aceste versuri, ironia și autoironia le sunt nu de puține ori călăuze. Vascularizată de sângele negru al melancoliei, această poezie pare să facă parte din familia lui Trakl și a lui Bacovia. Cadavru speranței îți taie aproape întotdeauna calea. Fereastra prin care ar putea să năvălească lumina și aerul proaspăt al dimineții este ferecată, semn că „gândurile cele mai triste nasc cele mai frumoase poezii”. Poezia lui Marian Barbu merită toată atenția cititorilor și a criticii literare. (Virgil DIACONU)

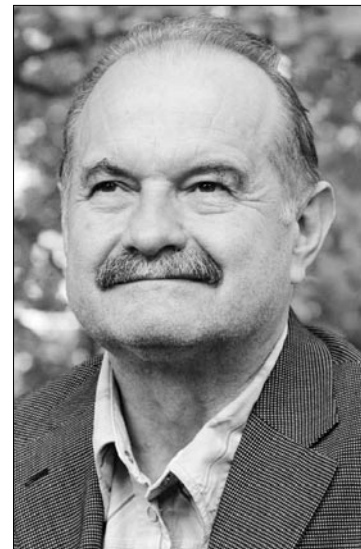

ION SIMUȚ

Diagrama unei redresări:

Revista *România literară*

**Noua direcție
de la „România literară”**

După dispariția lui Nicolae Manolescu, în martie 2024, Gabriel Chifu i-a luat locul, în mod firesc, la „România literară”, ca editorialist și notițier de serviciu pe ultima pagină. Observ o tendință împăciuitoare din ce în ce mai apăsătoare în programul său de redresare a revistei, ceea ce dovedește că sub directoratul lui Nicolae Manolescu adversitățile se accentuasera prea mult. Acoliiți plusaseră și ei prea mult, pentru a-și dovedi vitejia și pentru a se iți care mai de care mai tare în ochii șefului, pentru a fi remarcați și premiați (și recompensele veneau generos din partea patronului). Gabriel Chifu proclamă o politică a destinderii, ca răspuns la o conflictualitate extinsă, profund nocivă.

Citez mai pe larg din editorialul *Viața literară la zi*, numărul 6-7 din 7 februarie 2025, pentru a face apoi câteva comentarii pașnice, constructive:

„Există metode de a ne opune acestei neîncetate degradări a spațiului literar? Ar fi multe de întreprins. Dar eu, unul, aș începe cu câteva acțiuni simple și realizabile la nivel individual. Întâi, ar fi o schimbare de mentalitate: să ne străduim să înlocuim invidia-uragoeismul ca moduri de a fi cu alte sentimente – civilitatea, respectul față de ceilalți. Apoi, să ne dezvoltăm capacitatea de a recunoaște valoarea celorlalți, de a recunoaște izbânda literară oricui ar aparține ea, și neprietenilor (mai ales, lor!)

Cum am putea realiza efectiv lucrul acesta noi, redactorii unei reviste literare? De exemplu, publicând textele bune, indiferent de cine sunt semnate și scriind cu atenție, cu înțelegere, fără prejudecăți, despre toate cărțile care ajung la noi, indiferent cine sunt autorii, prieteni sau neprieteni.

Deschiderea revistei spre cercuri cât mai largi de creatori este un punct principal în programul editorial al revistei noastre.”

Frumos gândit! Frumos spus! Puțin cam idilic și cam utopic, dar asta i se întâmplă întotdeauna omului prea bun la suflet și prea generos în intenții.

Analizând declarația atât de patetică, trei chestiuni rezultă:

1. Dacă acum începe strădania de a înlocui ura și egoismul cu civilitatea și respectul, dacă de acum încolo „dezvoltăm capacitatea de a recunoaște valoarea celorlalți”, inclusiv a neprietenilor – înseamnă că până acum nu au existat aceste preocupări. Logic, nu? Mergând mai departe pe firul mărturisirilor involuntare, asta ar

însemna o neintenționată recunoaștere a greșelilor anterioare. Deci, revista își va schimba în bine atitudinea, cum nu a avut-o până acum. Splendid! Îmbucurător!

2. Redacția va publica textele bune indiferent de cine vor fi scrise, fără opreliști și prejudecăți. Excelent! Numai că redacția nu trebuie să fie pasivă, să aștepte să vină textele bune, trebuie să le caute, să le ceară, să le solicite! Un spirit activ de explorare ar fi necesar. O revistă nu se face cu ce pică. Trebuie să vrei să obții anumite colaborări. Iar colaborările bune ar putea veni și de la... neprieteni, cu condiția de a fi invitați, solicitați, convinși, îmblânziți. Ceea ce e foarte greu pentru orgoliile noastre.

3. Cronicarii revistei vor scrie „cu înțelegere” și multă atenție „despre toate cărțile care ajung la noi, indiferent cine sunt autorii, prieteni sau neprieteni”. Dar cum să ajungă cărțile neprietenilor în redacție? Ajung numai cele ale prietenilor! Prin urmare, scriem numai despre acestea din urmă. Mi-ai trimis cartea – cercetez, citesc, probabil scriu; nu mi-ai trimis-o – nu știu, nu cunosc, nu există, sigur nu scriu! Aceeași observație ca la punctul 2: informația, cărțile trebuie căutate, există multe alte cărți bune pe lângă cele primite la redacție. Dacă cronicarii revistei nu știu acest lucru elementar, atunci poate și-l vor asuma ca principiu de acum încolo.

Dacă tot ne-am lungit cu vorba și observațiile, să mai adăugăm una, privitoare la ultima frază citată. Merită citită, răscită, declamată, eventual pusă ca moto cel puțin pentru anul în curs: „Deschiderea revistei spre cercuri cât mai largi de creatori este un punct principal în programul editorial al revistei noastre.” Ar fi colosal! Miză „uriașă”! – cum ar emfaticiza un jurnalist tv, pentru care orice știre trebuie să fie „o bombă”.

Asta chiar că-i „nucleară” lui Gabriel Chifu: să deschidă revista „România literară” „spre cercuri cât mai largi de creatori”. Eu vă iubesc pe toți! – parcă ar vrea să spună Gabriel Chifu – dar alții nu mă lasă!

Dacă-i vom vedea în paginile revistei pe Nicolae Breban, Dumitru Țepeneag, Petru Popescu, Norman Manea, Sorin Alexandrescu, Eugen Uricaru, Mircea Cărtărescu, Mircea Dinescu, Doina Ruști, Stelian Tănase, Cristian Teodorescu, Petru Cimpoeșu, Dan Lungu, Cristian Tudor Popescu, Simona Antonescu, Aura Christi, Mirela

Simptome

Roznoveanu, Radu Țuculescu, Radu Pavel Gheo, Bogdan-Alexandru Stănescu, Cristian Fulaș, Octavian Soviany și pe alții ca ei, atunci vom crede că, într-adevăr, s-a schimbat ceva. Iată o listă posibilă de scriitori ce trebuie solicitați, intervievați, pe lângă conformiștii de serviciu sau obișnuiții casei sau neutrii căldicei. O revistă mare, bună, deschisă și cuprinzătoare nu poate exista fără marii scriitori români ai momentului, fără informații despre ei, dacă nu pot fi obținute colaborări sau interviuri. Paginile din mijlocul revistei trebuie să fie ale lor, cărțile lor trebuie să devină evenimente editoriale susținute de revista centrală aUSR.

Într-o notă de ultimă pagină, cu câteva luni în urmă, citeam că „România literară” e o revistă de grup, nu o revistă de gașcă, așa cum o acuză răuvoitorii. Dar, mă întreb, ca revistă centrală a Uniunii Scriitorilor, poate fi „România literară” o revistă de grup? Și, din păcate, o revistă de grup foarte restrâns! Dar acum se revizuiește, se deschide! Va fi a „tuturor”! Lăsați poeții și prozatorii să meargă la „România literară”! Vor fi primiți cu brațele deschise! Iar dacă nu vin de bună voie, chemați-i, apelați-i, anunțați-le cărțile și proiectele, întrebați-i ce mai fac, ce mai gândesc. Nu apelați tot la aceiași colaboratori obosiți și rutinați.

Soluția nu e însă consolarea mediocrităților fidele. Deși asta a fost o practică perversă și pe vremea lui Nicolae Manolescu. Politica porților deschise e o capcană interesantă. Avem mari scriitori, mult prea tăcuți și uitați de principala revistă aUSR.

Deocamdată, în 10 februarie 2025, tocmai în ziua în care și-a anunțat demisia președintele Iohannis, când scriu aceste rânduri, constat, cu un entuziasm nețărnut, că Gabriel Chifu, cu cele mai bune intenții, a declanșat o nouă direcție la „România literară”. Îi rămâne puțin lucru de făcut, ca în cazul politicianilor: să pună proiectul și declarațiile în practică.

Defectele politicianilor (printre ele, demagogia e la mare cinste) sunt întotdeauna și defectele noastre. Numai că noi le vedem ca fiind numai ale lor.

Nu ați văzut scriitori liberali vajnici în teorie, adepți ai deschiderilor, ai schimbărilor și ai reformelor, dar care țin *morțiș* (adverbul e foarte potrivit aici!) să se eternizeze într-o funcție, oricât de mică (șef de Uniune, șef de revistă, șef de filială)? Cred că România sau, mă rog, Uniunea Scriitorilor din România, mai dețin un record interesant: avem cei mai mulți șefi de reviste și de filiale peste 75-80 de ani! Fenomenul se întâlnește prea frecvent în mediulUSR. Dar știți de ce? Primim subvenție de la stat și nu ne doare capul. Mai adăugăm la pensie și la indemnizația de merit un mic salariu de șef de revistă, plus alte mici beneficii. Ca în cazul cumularzilor din politică. Imaginați-vă care ar fi reacția seniorilor noștri dacă ar scădea un pic finanțarea de la stat. N-ar fugi toți în tufiș ca potârnicile?

E cea mai mare glorie pentru un scriitor liberal să moară într-o funcție, să stea acolo până la adânci bătrâneți, să nu cedeze locul cuiva, care, în mod dubios, s-ar putea să nu fie liberal, deci ar pune instituția în pericol. A ține morțiș de o funcție, oricât de mică: eroism cultural liberal.

„România literară” va dăinui. Gabriel Chifu, cu toată oastea domnului, se luptă *morțiș* să dăinuiască. Ne-o

imaginăm înscrisă în Programul Național de Redresare și Reziliență. Ca toată țara! Adică, pe scurt, în PNRR – pentru cunoscători.

Declarație

Subsemnatul, Ion Simuț, scriitor liber de orice contract, urmând exemplul împăciuitor al lui Gabriel Chifu de a nu ne mai răfui unii cu alții și de a ne recunoaște meritele, declar pe proprie răspundere că Gabriel Chifu, Mircea Mihăieș, Marta Petreu și alții despre care am spus în trecut unele lucruri neplăcute, sunt mari scriitori români, de valoare universală, care merită toate elogiile și omagiile noastre, merită premiile Academiei și calitatea de membri ai Academiei Române.

Ce m-am socotit în sinea mea? Când i-am vorbit de rău, mi-au răspuns cu rău. I-am criticat, m-au hulit – e normal! Poate că dacă o să-i vorbesc de bine, o să-mi răspundă cu bine. Logic!, nu? Asta înseamnă civilitate!

Totodată, mi-am analizat și alte afirmații care s-au dovedit că fac parte dintr-o strategie greșită și o logică viciată. Am scris în mai multe reviste literare, în martie 2019, că „România literară” e cea mai importantă revistă din acel prezent, alături de „Dilema veche” și „Observator cultural”. Afirmația nu a plăcut deloc, nici măcar revistei vizate. De fapt, nici nu a fost sinceră. Drept rezultat, m-a penalizat drastic, m-am ales, pe bună dreptate, cu o campanie de denigrare întinsă pe mai mulți ani din 2019 încoace, în „România literară” și în alte reviste surori. Având în vedere faptul că nu am fost sincer când am afirmat că „România literară” e una dintre cele trei cele mai bune reviste ale momentului și consecințele defăimătoare care au urmat, am dedus – logic!, nu? – că ar fi mai bine să spun cu adevărat sincer ce cred azi (ceea ce credeam și atunci): „România literară” nu este nici pe departe una dintre cele mai bune reviste ale actualității. A fost cândva, dar nu mai e azi și nu era nici în 2019. Sunt sigur că de astă dată redacția mă va crede și mă va considera un bun prieten.

Cred sincer că cele mai bune reviste sunt acum „Vatra” și „Cafeneaua literară”, unde public și unde cărțile mele au fost promovate și recenzate. „Cafeneaua literară” m-a și premiat pe 2023.

Îmi aduc aminte de studentia clujeană, când (Ioan Groșan, capul răutăților ca umorist, Radu G. Țeposu, Emil Hurezeanu și eu, cu voia dvs. ultimul pe listă) răspundeam, între noi, la cafeana, cu sinceritate la întrebarea: care e cea mai bună revistă? – cu următoarea logică jubilativă: cea mai bună revistă este revista care ne publică și ne plătește pe noi. Astea erau criteriile minimale. Care revistă le îndeplinea?: revista „Echinox”, unde eram noi redactori! Nu glumeam, deși ne distram pe seama răspunsului nostru ludic-egocentrist. Romantismul tinereții! Nu era deloc surprinzător că și mulți alți scriitori, mai buni și mai prestigioși decât noi, credeau la fel. Erau onorați să publice în „Echinox”, chiar dacă nu erau plătiți. Noi, câțiva redactori, primeam de două-trei ori pe an o sumă mulțumitoare studentește (cam cât o bursă lunară, 400-500 de lei atunci erau bani bunicei). Nu întind vorba

Simptome

despre ce primesc acum de la revistele care mă publică, pentru că sunt alte vremuri și alte socoteli (mult mai sărace pentru scriitori decât pe vremea studenției mele). „Vatra”, din prea multă dragoste dezinteresată, m-a uitat de pe lista de plată a colaboratorilor pe tot 2024. Se mai întâmplă. Important e că acolo am fost invitat să public, am deplina libertate de exprimare și îmi sunt apreciate cărțile. Romantismul senectuții! Ce să-mi doresc mai mult?

Cum să consider revistă bună o revistă care m-a denigrat sistematic? Ea însăși știe că mai are multe lucruri de îndreptat. Despre „România literară” vorbesc.

Nu e tocmai bună acum, dar se revizuieste și se va redresa. E, paradoxal, o revistă rea, făcută de oameni buni.

Are redactori și colaboratori extraordinari, capabili de mari performanțe în viitor. S-ar putea chiar să se deschidă spre cercuri mai largi de creatori. Vă dați seama ce feerie vom trăi atunci? Doamne, ce fericire va fi atunci, când „România literară” va învia!

În concluzie, declar sincer că scriitorii menționați la început sunt extraordinari și că „România literară” nu se află, după părerea mea, printre cele mai bune reviste ale momentului și că directorul executiv are dreptate să propună măsuri de redresare.

Oradea, 10 februarie 2025,

în ziua demisiei președintelui Klaus Iohannis

Scriitori noi la porțile Academiei

Secția de Filologie și Literatură a Academiei Române trece prin modificări permanente în componența ei. Locul membrilor trecuți la cele veșnice (Augustin Buzura, Eugen Simion, Dumitru Radu Popescu, Nicolae Manolescu) este luat, în mod firesc, de candidați noi la nemurire. În 17 februarie 2025, când consult site-ul instituției, lista arată astfel: membri titulari sunt 3 scriitori (Nicolae Breban, Mircea Martin și Ion Pop) și 3 lingviști sau filologi (Gheorghe Chivu, Gabriela Pană Dindelegan, Nicolae Saramandu), iar membri corespondenți sunt două scriitoare (Ana Blandiana și Ileana Mălăncioiu) și 2 filologi (Eugen Munteanu și Rodica Zafiu). Dintre membrii de onoare, numeroși, notez numai câteva nume de scriitori: Sorin Alexandrescu, Mihai Zamfir, Mihai Cimpoi, Valeriu Matei, Virgil Nemoianu, Dumitru Țepeneag, alături de numele unor lingviști și filologi prestigioși, din țară sau din străinătate. Site-ul Academiei stă la îndemâna curioșilor.

Alegerile noi se desfășoară după un regulament intern, ce poate fi accesat și cunoscut. Amestecul opiniei publice nu este recomandabil în acest proces. Dar răzbat ecouri înafara dezbaterilor interne și o reacție în forul public nu poate fi evitată. Din informațiile vehiculate în presă, pot oferi câteva referințe din istoricul recent al secției de Filologie și Literatură.

Gabriela Adameșteanu, propusă în secție într-o primă etapă, s-a retras înaintea votului în plen. La o primă încercare, în urmă cu trei-patru ani, Mircea Cărtărescu nu a întrunit în secție numărul de voturi necesare pentru a ajunge în etapa confirmării în plen. Acum, în februarie 2025, a obținut 9 voturi în secție, dar nu a obținut majoritatea în plen (a obținut 73 de voturi, față de 74 necesare). Episodul a stârnit multe discuții. Principalii opozanți ai validării au fost Nicolae Breban și Valeriu Matei, acuzându-l pe Mircea Cărtărescu de „atac grosolan la Cioran”, pe care l-ar fi considerat fascist, când relația lui cu ideologia legionară înseamnă altceva.

Cu cei doi (Gabriela Adameșteanu și Mircea Cărtărescu), secția de Filologie și Literatură s-ar fi îmbogățit cu două personalități de valoare indiscutabilă.

Nicolae Breban o susține pe Aura Christi, care a obținut numai două voturi în preselecția din secție, din

urmă cu trei-patru ani. Alte candidaturi ulterioare nu au fost finalizate. Marta Petreu, de pildă, a fost blocată după intervenția severă a lui Nicolae Breban, care scrie în „Contemporanul. Ideea europeană”, nr. 11 din noiembrie 2024, că „nu e demnă să intre în Academia Română”, argumentul fiind „viața, cărțile și cariera ei din ultimii treizeci de ani”. Matei Vișniec (scriitor român și cetățean francez) era și el propus, dar nu a dobândit până acum (februarie 2025) calitatea de membru de onoare sau poate că este un proces intern deocamdată nefinalizat.

Pentru un loc de membru corespondent, se zvonește despre avansarea unui nou nume: Mircea Mihăieș, redactor-șef la revista „Orizont” de la Timișoara, denigrator tenace a cel puțin trei membri ai secției (Eugen Simion, Nicolae Breban și Augustin Buzura), dar susținut prezumtiv de Mircea Martin (co-bănățean) și de Ileana Mălăncioiu (co-luptătoare împotriva regimului Emil Constantinescu).

Ar exista soluții pentru a trece de impasul iscat cu această categorie a controversabililor.

Sigur că sunt importante numai propunerile și discuțiile interne. Dar ne putem gândi la o bază mai mare de selecție, din rândul unor scriitori de notorietate. E de mirare că Norman Manea nu e printre membrii de onoare; de asemenea, Petru Popescu sau Sorin Mărculescu. Critici și istorici literari de anvergură, cu o ținută academică incontestabilă, sunt Livius Ciocârlie, Eugen Negrici, Cornel Ungureanu și Alexandru Călinescu. Pot fi luate în discuție nume de prozatori și poeți, situați în primul eșalon valoric: Adrian Popescu, Horia Bădescu, Eugen Uricaru, Gheorghe Schwartz, Paul Eugen Banciu – dintre așa-ziii șaptezeciști, Ion Vartic – dintre critici și esești. E o mare pierdere renunțarea Gabrielei Adameșteanu.

Dintre opzeciștii posibili candidați îi numesc numai pe Ion Bogdan Lefter, Nichita Danilov și Petru Cimpoșu. S-ar putea reveni la Mircea Cărtărescu (ar fi obligatorie cooptarea lui, pentru prestigiul Academiei Române). Dintre erudiții dintr-o promoție ulterioară, Corin Braga ar fi un candidat mult mai important decât alții, mai puțin convingători. Sunt sigur că nu peste multă vreme (10-15 ani) vor aduse în discuție și alte nume: Ioana Pârvulescu,

Daniel Cristea-Enache, Vlad Zograf, Horia Gârbea, Paul Cernat, Bogdan Crețu. Mă opresc aici.

Sigur că în etapa imediat următoare pot fi luate în seamă numai două-trei nume de scriitori, la paritate cu propuneri noi de lingviști sau filologi. Membrii secției vor hotărâ care vor fi acelea. Eu am ținut să sugerez numai extinderea bazei de selecție a candidaților înspre creatori

cu o operă convingătoare. Noi, ca martori și observatori, putem să ne spunem o părere relativă, fără nimic ofensiv într-o astfel de opinie. O simplă meditație pe malurile Dâmboviței sau ale Crișului Repede.

Ion SIMUȚ

Fiction review

Confesiuni din Insula Șobolanilor

Mary, unul dintre romanele scriitorului suedez de origine greacă **Aris Fioretos**, apărut în 2017 la *Editura Humanitas fiction*, în traducerea Elenei-Maria Morogan, este o parabolă politică despre dictatură, o poveste a supraviețuirii, a puterii de a îndura și, în același timp, o impresionantă performanță narativă a autorului.

Într-o țară binecuvântată de natură, unde valurile mării se aud așa cum ar trebui să se audă lumea dacă ar fi lăsată în pace, Mary-Mary (sau *Fata-Polio*, „nume” dobândit după boala care îi explica șchiopătatul ușor), studentă la arhitectură în Grecia anului 1973, în timpul revoltelor studențești trăia cel mai luminos moment al vieții sale: purta în pântec o grăunță de soare, rodul poveștii de dragoste pe care o avea cu iubitul ei Dimos, student la politehnică, lider în jurul căruia gravitau frământările societății în fierbere. Fără să aibă convingeri politice, Mary, pe a cărei loialitate „s-ar fi putut clădi o biserică”, este prinsă

accidental în vârtejul unor nefericite întâmplări și ajunge pe Insula Șobolanilor, închisoare unde erau deportați deținuții politici.

Urmează confesiuni cutremurătoare, spaimetele, tortura, înfometarea, munca până la istovire, murdăria, păduchii, umilințele, într-o contrapondere ciudată cu aparentul ei calm, cu admirabilul efort de a ține la distanță durerea și cu puterea pe care o găsea tocmai în nesigurantă.

Soarele mic de sub diafragmă, care pe măsură ce trecea vremea împrumuta nume de fructe (o prună, o piersică și mai târziu o rodie), despre care Dimos încă nu aflase nimic, îi dă puteri nebănuite în momente de un trașism sfâșietor. Izolată în Primul Golf, pentru că refuză să-și denunțe iubitul, petrece câteva luni într-o singurătate în care pentru a nu pierde șirul zilelor măsoară timpul cu

boabe de orez și de linte, luate din porția ei mizeră, și pe care le strânge într-o cutie de tablă.

„Nu trebuie să uit mirosurile. Sunt tot felul de miasme. De gunoaie, de alge, de pește putrezit, de tencuială mucegăită. Dar mai ales de sărătură. Spuma mării e purtată de vânt uimitor de departe”, spune Mary, rezistând incredibil printre șobolani, scorpionii și munți de gunoaie, pe țărmul insulei-capcană cotropită de iarbă-neagră, unde alege, cu o capacitate de supraviețuire cutremurătoare, „să iubească totul”, clipă de clipă, acompaniată de păsările care țipă și de zbuciumul crud al valurilor: „A început să burnițeze, dar picăturile cad moi și calde pe piele. Vântul s-a schimbat, cum obișnuiește să facă după-amiaza. Chiparoșii încovoiați se scutură, iarba-neagră și plantele sălbatice tremură, ca și cum tot versantul ar îngheța. Insula vecină se scufundă și mai mult în orizont. Uneori mi se pare că zăresc lumini (...). Mă întreb dacă locuitorii pot vedea închisoarea.”

O dârzenie demnă de un războinic, pe care doar speranța primară ți-o poate da, răzbate din povestea celei care fusese cândva Maria, o fată de șaisprezece ani, fără griji, care locuia pe strada Olympia: „aveam șaisprezece ani, părul lung și șchiopătam”.

Aris Fioretos construiește într-un mod uimitor un personaj feminin aflat într-o stare psihică și fizică aproape inaccesibilă înțelegerii unui bărbat, o confesiune de mare delicatețe, cu scene sumbre, respingătoare, relatate cu o pudoare fără egal.

Liliana RUS

O scriitoare așteptată: Anișoara Odeanu

Din Lugojul răvășit de orgolii, eclipsat, după Marea Unire, de ascensiunea unei Timișoare cosmopolite, s-a ivit un „copil-minune”, urmând a împlini „marea revanșă”, așteptată îndelung. Orașul „merita marele scriitor” (Ungureanu 1985: 6) iar atmosfera efervescentă de acolo se cuvenea cumva satisfăcută, după ce urbea de pe Timiș, alături de vechile centre culturale (Caransebeș, Oravița), pălea, Timișoara devenind metropola Banatului. *Copilul-minune* era Doina Steluța Grațiana Peteanu (n. 1912, Pădureni), fiica lui Aurel E. Peteanu, brav animator cultural, interesat de folclorul bănățean, publicând broșuri despre marii bărbați „dispăruți”, văzând Banatul ca „paradis al României Mari”. Preot ortodox, apoi

profesor și director al liceului Coriolan Brediceanu, înțelegând că, în noul context, contactele bucureștene i-ar putea fi folositoare, s-a dovedit, în amintirile fiicei, un „zelos activist cultural”. Cum arborele genealogic fusese lămurit, în revista *Vasiova*, de Petru E. Oance (Tata Oancea), vom mai spune că familia, legată strâns de tradițiile zonei, în acel „labirint bănățean” (oscilând între „condei, scenă, fanfară”) avea cultul acțiunilor culturale. Dealtminteri, ca om al scrisului, Aurel E. Peteanu făcuse un doctorat budapestan despre *Poezia populară română din județul Caraș-Severin* și va publica, în 1940, un volum despre *Banatul pitoresc – impresii și reflecții*, fără mare ecou. Fata însă, participând, în 1929, la un concurs

al *Adevărului literar și artistic* cu nuvela *Un examen de limba franceză*, va lua premiul întâi și, deja studentă, croind alte planuri, iubind sportul și artele plastice, se va declara „șintuită în acest (nou) destin”. Și, pentru a-și marca independența, își va lua un pseudonim, Any Od devenind Anișoara Odeanu. Cea care debutase la zece ani, sub tutela tatălui, risipind poezii, proze, recenzii, va tipări, în 1934, un prim roman, sperând să cucerească Bucureștiul. Scris cu dezinvoltură și franchețe, *Într-un cămin de domnișoare* a cules multe cronici, întâmpinat elogios și de G. Călinescu. Nici bănățenii n-au întârziat. Chiar în primul număr al săptămânalului *Fruncea* (1 decembrie 1934), inginerul V. Bardan, impresionat de „absoluta sinceritate” a autoarei, o declara „o mare speranță”. Salutând plecarea la București a domnișoarei Odeanu, Lucian Costin anunța „zilele de glorie” ale literaturii feminine, având-o drept „cap de afiș”. Firește, n-au lipsit nici cărcotașii. Dumitru Imbrescu, tot în *Fruncea* (nr. 18/4 mai 1935) îi reproșa analiza stângace, „decorul verbal” și, mai cu seamă, faptul că, în cohorta exegeților, majoritari erau tot soiul de doctori și ingineri; adică, zicea Imbrescu, „critici de circumstanță”. Reacția Anișoarei Odeanu a fost promptă. În aceeași revistă (nr. 21/25 mai 1935) va publica *O scrisoare*, oferind lista comentatorilor (începând, desigur, cu G. Călinescu), ușor intrigată că aceștia au insistat asupra umorului cărții. Romanul ne aduce în prim-plan pe Dany Panzza, studentă la Litere, interesată de flirt și plimbări. Restanțele, vreo douăsprezece, nu o frământă, se iubește cu Peter Krauss și apoi cu Dinu Albu, pierde vremea în leneveală și cleveteală etc., încât această „îndrăzneată sinceritate confesivă” (cf. N. Țirioi) a impresionat.

În anii bucureșteni (1929-1944), în „orașul vieții sale”, va fi *acasă*. La *Adevărul literar și artistic* ține rubrica de modă (*Cronica feminină*), cunoaște febra trăirismului, vrea să fie „la modă”, are prieteni literari-educatori (Eliade, Camil Petrescu, Sebastian, Eugen Ionescu), admirată de marii bărbați, dar „nu are repere sigure” (Ungureanu 2015 : 286). E de stânga, va vira spre dreapta odată cu „revoluția națională”, într-o epocă efervescentă, a contrastelor, urmărită de obsesii grele, influențată de anturaj. Nu uită Banatul, va scrie, de pildă,

în *Viața*, despre vizita corurilor bănățene și, peste ani, va evoca cu nostalgie Capitala: „acolo e tinerețea mea”...

Încearcă să fie în centrul atenției, e la curent cu literatura „experiențelor”, cu tendințele de modernizare și se va plia prozei comportamentiste. În *Călător din Noaptea de Ajun* (1937) se „transcrie”, își mărturisește decepția amoroasă după o călătorie în Germania. Romanul, reeditat (în 1971) sub un alt titlu, *Anotimpul pierdut*, povestește, prin capricioasa Olga, un dezastru personal: o lungă confesiune, pe traseu autobiografic, despre o iubire ratată, îndreptățindu-l pe G. Călinescu să vorbească despre un „medelenism feminizat”. Sunt câteva teme obsesive: iubirea în criză, călătoria („fugitul în lume”), mondenitatea (Olga se va pieptăna „ca Greta Garbo”) etc. Și poezia joacă un rol terapeutic. Dacă în *Fata lui Codru împărat* (1939), codrul (codrul eminescian, folclorizant și mitizant, cu poiana vrăjită), versurile („aur necizelat”) strecurau un aer jubilat, cu „flușturatice fete” destăinuindu-și fericirea, „teama toamnei care vine” anunță declinul, tăcerea, „oboseala tuturor drumurilor”. Neglijată ca poetă, Anișoara Odeanu declamă, precum Magda Isanos: „Cine-o să vă mai cânte, păduri?” Viața poate fi „o mare sărbătoare”, dar panismul („delilial”, scria Geo Dumitrescu) împiedică întoarcerea „din moarte”. *Moartea în cetate* (1943) prelungește acest lamento, păstrând tonul confesiv și deschiderea candidă.

Nuvelele din *Ciudata viață a poetului* (1942) pun în discuție, șarjând, „ocupațiunea de literat”, amestecând, prin cuplul Poet / Critic, grotescul, insolitul, absurdul etc., sub cupola neputinței comunicării. „Marea speranță a literaturii tinere”, cum o văzuse Monica Lovinescu, intră în anii tăcerii (până în 1966, când, în *Tribuna*, va oferi confesiuni zgârcite despre Camil Petrescu). Devine *un om ascuns*; se va căsători cu Dan Crivetz (uneori, în alte locuri, Crivăț), un medic basarabean, fost legionar, „fusesse” cu Zelea Codreanu și portretul Căpitanului trona pe un perete (informa cu zel Cella Serghi), se va însingura, încercând și „ușoare acomodări” (cf. Cornel Ungureanu) cu noile vremuri. Antologia *Noaptea creației* (1969), prefațată de Ion Oarcășu, adună, într-un volum, poezia, instaurând un univers liric desentimentalizat. *Nedumeririle lui Duduță*, tot în 1969, recuperează scene de familie, cu „pistruiatul” în prim-plan, urmând nuvelele din *Sub lumina verii* (1967). Efortul Anișoarei Odeanu de a reintra în circuit se confirmă și prin *Legile jocului* (1972), reconstituind anii războiului, dar și boemia bucureșteană printr-un cuplu de artiști plastici, Costa și Clarisa, personaje dizarmonice (cf. D. Micu), desfășurând o viziune tragică (pudică, desemnată). Având convingerea că viața creatorului e „în întrepătrundere” cu problemele artei sale.

Apărut postum, *Acele lucruri mari* (1973) s-a vrut o întoarcere spre / în copilărie, invocând anii „de demult” și timpul descoperirii de sine. „Aproape o autobiografie”, s-a spus, câtă vreme Daniela Henția, un copil-minune, precoce, vulnerabil, nedorit, neiubit, seamănă izbitor cu Doina Peteanu-copilul (nefericit, anticonformist, cautându-și independența), cu un Henția-tatăl absent,

romanul „curgând” între două borne: moartea mamei și Marea Unire.

În acele fugare *Confesiuni de atelier* (*Tribuna*, 1971), Anișoara Odeanu, înțelegând scrisul ca proces, ca „risc și dăruire totală”, își propunea să restabilească unele „adevăruri psihologice”, recunoscând că e încercată de sentimentul veșnicului debutant. Scrierile sale sunt „lecții de sinceritate” (Jebelean 2021 : 400). Fiind în dorită înnoire, sinele fluid cunoaște o succesiune de transfigurări, încât, pentru Elena Jebelean, o temeinică exegetă, Anișoara Odeanu apare „ca un spirit postmodern, îngrădit într-o lume modernă” (Jebelean 2021 : 395). Și Geo Dumitrescu remarcase, încă în 1943, că prozele ei, prelucrate, paradoxul concubinând cu ironia, conduc spre „exterminarea iluziei literare”. Prozatoarea ar fi, așadar, pe gustul cititorului postmodern, crede ferm Elena Jebelean, primii ani ai deceniului cinci fiind „perioada apogetică”, o „înnodare gordianică” a scrisului Anișoarei Odeanu, frecventând teme existențiale (Jebelean 2021 : 13). Chiar „o existențialistă”!

Dar scriitoarea se va sinucide (2 septembrie 1972) și, după unele voci, cade în uitare; sau e „aproape uitată” (cf. Alex Ștefănescu). Totuși, câțiva exegeți trudes, apărându-i memoria: Cornel Ungureanu, în primul rând, Elena Jebelean, cu o carte fundamentală, recitind presa vremii. Să nu uităm de Ion Oarcășu, Gh. Luchescu, Persida Rugu. Încât, dacă opera sa „ascunde elemente postmoderne”, profețiile Elenei Jebeleanu s-ar putea împlini. Sub lumina înțelegerii postmoderne, cărțile Anișoarei Odeanu vor reveni, speră exegeta, în actualitate; răsucirea ironiei (caracteristică esențială) spre absurd, postmodernitatea „răsărindă” (descompunere, dezintegrare, recompunere) ca oglindă ce reflectă relația modern / postmodern, ar putea-o propulsa în actualitate (Jebelean 2021 : 389), asigurându-i, din unghiul receptării, o spectaculoasă posteritate. Chiar dacă, nemulțumită, într-o scrisoare către prietena Cella Serghi, se plângea că scrie „dezolant” și că nimic n-o mai stimulează. Pentru a încheia franc: „Dacă trăiește un Camil Petrescu, un Mircea Eliade – nu mai e nevoie de mine”.

ADRIAN DINU RACHIERU

NOTE:

Elena Jebelean (2021): *Anișoara Odeanu în dubla oglindă a deceniului cinci*, Editura Universității de Vest, Timișoara.

Cornel Ungureanu (1985): *Anișoara Odeanu – contextul unor romane*, studiu introductiv la Anișoara Odeanu, *Într-un cămin de domnișoare. Călător din noaptea de ajun*, Editura Facla, Timișoara.

Cornel Ungureanu (2015): *Literatura Banatului*. Istorie, personalități, contexte, Editura Brumar, Timișoara.

ARTA POETICĂ A INFLUENȚELOR LITERARE, ÎN VIZIUNEA PROZATOAREI FLORINA ILIS *

Florina Ilis este cunoscută îndeosebi ca prozatoare, romanul său îndelung comentat fiind *Viețile paralele* (2012), care tratează, sub mai multe aspecte, viața lui Eminescu.

După 12 ani de la editarea romanului despre viața poetului, Florina Ilis publică un articol, *Cuvânt despre Eminescu* (*Vatra*, nr. 7-8, 2024), în care își propune să trateze critic poezia lui Eminescu. În acest sens, ea pune, cu referire la opera poetului, câteva probleme de estetică literară, care ne rețin atenția.

„Prin Eminescu literatura a devenit, pentru prima oară, literară, în sensul cel mai profund al termenului. (...) La noi, scrisul autentic literar dobândește autonomie estetică abia în epoca junimistă, atingând prin Eminescu o culme a perfecțiunii artistice, nemaîntâlnită anterior.”

Dar această enunțată perfecțiune a poeziei lui Eminescu este amendată imediat, pentru că „scrisul lui Eminescu este, însă, inegal ca valoare, deoarece poetul nu a reușit să-și desăvârșească poezia așa cum și-ar fi dorit-o.” Și, ca să demonstreze acest lucru, prozatoarea clujeană afirmă că poemele prozaice lungi

„*Împărat și proletar*, *Scrisoarea I*, *Andrei Mureșanu*, *Memento mori*, *Miradoniz*, chiar și *Luceafărul* sunt poeme (...) din care emană un aer rarefiat, imposibil de respirat” (...). Totodată, ele „sunt lumi imaginate de Eminescu care ne rămân, totuși, străine (...)”.

Însă, dacă Eminescu „nu a reușit să-și desăvârșească poezia așa cum și-ar fi dorit-o”, dacă „*Împărat și proletar*, *Scrisoarea I*, *Andrei Mureșanu*, *Memento mori*, *Miradoniz*, chiar și *Luceafărul* sunt poeme (...) din care emană un aer rarefiat, imposibil de respirat”, înseamnă că scrisul lui Eminescu nu este „autentic literar”, deci că el nu a atins „prin Eminescu o culme a perfecțiunii artistice, nemaîntâlnită anterior”, după cum afirmă comentatoarea... Florina Ilis emite, prin urmare, judecăți contradictorii, care nu se susțin...

Așadar, cum este, pentru prozatoarea clujeană, poezia lui Eminescu? Este ea „o culme a perfecțiunii artistice, nemaîntâlnită anterior”, sau „poetul nu a reușit să-și desăvârșească poezia așa cum și-ar fi dorit-o”?

Arta poetică a influențelor literare

O altă problemă pe care și-o pune Florina Ilis este aceea a modului în care poezia este creată, în general, deci este *arta poetică* sau *conceptul poeziei*. În acest sens, prozatoarea afirmă următoarele:

„Cu primul său volum de poezie, *Poemele iubirii*, Blaga l-a tradus, *copiindu-l* în stilul său, pe Eminescu. Mai târziu,

Nichita Stănescu, Ion Pop, Adrian Popescu, Ion Mureșan, Marta Petreu, Ana Blandiana sau alți poeți contemporani au tradus și copiat în stil propriu, *creând* (s.m.) opere noi, din limba poetică românească creată și îmbogățită de Eminescu, de Blaga, de Arghezi, de Ion Barbu sau Bacovia...”

Așadar, pe de o parte, universitara Florina Ilis ne face să înțelegem că Blaga își *crează* volumul de poezie *Poemele iubirii* prin „copierea”, imitarea poeziei lui Eminescu, iar pe de altă parte, că poezii „Nichita Stănescu, Ion Pop, Adrian Popescu, Ion Mureșan, Marta Petreu, Ana Blandiana sau alți poeți contemporani” își *crează* poezia „din limba poetică românească creată și îmbogățită de Eminescu, de Blaga, de Arghezi, de Ion Barbu sau Bacovia”, deci chiar din poezia acestor poeți, pentru că „limba poetică românească creată și îmbogățită” de prima serie de poeți (Eminescu, de Blaga, de Arghezi, de Ion Barbu sau Bacovia) nu există totuși ca o limbă în sine, ci ea se găsește chiar în poeziile poezilor în cauză.

Dacă Blaga își *crează Poemele iubirii* din poezia lui Eminescu, iar „Nichita Stănescu, Ion Pop, Adrian Popescu, Ion Mureșan, Marta Petreu, Ana Blandiana sau alți poeți contemporani”, își *crează* poemele chiar din poeziile poezilor predecesori – „Eminescu, Blaga, Arghezi, Ion Barbu sau Bacovia...” –, înseamnă că, pentru Florina Ilis, *poezia modernă și postmodernă a unor poeți se creează din poezia altor poeți*, de regulă predecesori, și că arta poetică pe care prozatoarea o evidențiază și susține este *arta poetică a influențelor literare*.

În critica literară, poezia produsă prin arta poetică a influențelor literare a primit numele de *poezie a influențelor literare*, *poezie postmodernistă*, *poezie livrescă* sau *textualistă*.

Tehnica sau arta creării poeziei din poezia altor poeți nu este descoperită, desigur, de către universitara Florina Ilis. În spațiul nostru cultural, arta poetică a influențelor literare a fost practică pregnant de către poezii epigonici eminescieni, iar în prezent ea constituie arta poetică a unora dintre poezii optzeciști. Poezia postmodernistă contemporană este în mare parte creată chiar prin arta poetică a influențelor literare.

Dar Florina Ilis consideră că *toată* poezia românească post-Eminescu este creată prin arta poetică a influențelor literare/poetice, iar de aici rezultă că niciun poet român nu are o viziune poetică proprie, originală: toți poezii români își fac poezia din poezia altor poeți, a poezilor predecesori...

Florina Ilis este, după cum am spus, autoarea romanului, *Viețile paralele* (Editura Cartea Românească,

2012, 688 de pagini), care ilustrează foarte bine arta poetică a influențelor literare, pentru că scriitoarea își concepe volumul dintr-o mulțime de informații biografice, istorico-literare, critice, culese din tot ceea ce autoarea a citit despre Eminescu, în cei șapte ani, cât a durat documentarea pentru scrierea romanului, după cum declară chiar ea.

Prozatoarea Florina Ilis continuă astfel conceptul care a fundamentat romanele *Mite* (1934) și *Bălăuca* (1935), scrise de către E. Lovinescu, pentru că și el a căutat să surprindă, prin roman, viața lui Eminescu.

Susținerea puternică de către Florina Ilis a artei poetice a influențelor literare, prin care ea crede că este creată întreaga poezie românească modernă și postmodernă *de valoare*, poate fi privită și ca o apărare a propriei tehnici sau arte prin care ea și-a elaborat romanul *Viețile paralele*, despre a cărui construcție prozatoarea vorbește chiar în articolul *Cuvânt despre Eminescu*, despre care discutăm.

Practicarea de către F.I. a artei poetice a influențelor literare în elaborarea romanului ei a mai fost observată, între alții, și de către Alex Goldiș, care vede în roman o „șaradă textualistă” (articolul *Codul lui Eminescu*), în timp ce Luana Stroe punctează „intertextualitățile care abundă în roman” (articolul *Un nou Eminescu apărui*).

Critica artei poetice a influențelor literare

Folosirea de către Florina Ilis a mai multor surse livrești pentru crearea romanului său mi se pare, în acest caz special, firească, pentru că autoarea își propune să redea tocmai viața lui Eminescu, viață pe care ea nu o poate cunoaște, azi, decât din cărți.

Dar poezia unui autor sau altuia nu își propune să relateze viața și opera lui Eminescu... De aceea, întrebarea care se pune este aceea dacă poezia marilor poeți citați de către Florina Ilis – Eminescu, Arghezi, Bacovia, Blaga, Nichita Stănescu – este într-adevăr creată prin arta poetică a influențelor literare... Desigur, poezia autentică a acestor poeți este creată chiar prin arta influențelor literare, ne spune prozatoarea Florina Ilis:

„Lecția care se desprinde de aici este aceea că poezia originală, adevărată, înseamnă traducerea/copierea în stil propriu de către fiecare generație de poeți a marii poezii a generației anterioare.” (s.a.).

Așadar, Florina Ilis ne asigură că „poezia originală, adevărată”, deci autentică, este creată „de către fiecare generație de poeți” din marea poezie „a generațiilor anterioare”, prin „traducerea/copierea în stil propriu” a acesteia. Concret, poezia marilor poeți – Eminescu, Arghezi, Bacovia, Blaga, Nichita Stănescu – este creată din marea poezie „a generației anterioare.” Și, mai spune prozatoarea, „este important să înțelegem acest act de traducere/copiere în stil propriu ca pe o *formă autentică de literatură*.” (s.m.).

Concepția Florinei Ilis este desigur falsă, pentru că „actul de traducere/copiere în stil propriu” a poeziei autentice a poezilor predecesori nu le este nicicum propriu noilor poeți autentici, pentru că acești poeți *nu* își concep, pur și simplu, poezia din poezia poezilor predecesori.

Pe de altă parte, poezia produsă prin influențele literare *nu* produce „o formă autentică de literatură”. Marii poeți nu imită poezia altor poeți, ci își creează poezia prin *propria*

viziune poetică asupra lumii, a vieții, a existenței. Sursa poeziei autentice nu este poezia altor poeți, a poezilor generațiilor anterioare, ci viața, realitatea, lumea cea mare și propria viață, este închipuirea, visul, clocotul afectiv lăuntric, propriile proiecte și propriile ratări, întreaga gamă de sentimente și emoții, pentru că poetul autentic are el însuși ceva de spus lumii. Poetul autentic nu este un instrument de popularizare a poeziei altor poeți sau cureaua de transmisie a poeziei altora.

Prin arta poetică a influențelor literare, Florina Ilis nu vorbește despre scriitorii autentici, ci despre *rescriitori*, despre cei care rescriu literatura altor scriitori. Dar literatura care se creează din literatura altor scriitori nu este o literatură autentică, originală, ci o literatură epigonică, livrescă, textualistă.

Confiscată de ideea continuității poeziei naționale, Florina Ilis susține că poezia se face din poezia poezilor predecesori. Ce ne facem însă dacă noii poeți imită poezia franceză sau, mai nou, poezia americană, așa cum o face o bună parte a poezilor optzeciști? Unde mai este continuitatea „poeziei naționale”?

Sprîjinindu-se pe un citat al lui Eminescu, Florina Ilis crede, ca și poetul, că „generațiile de scriitori sunt *inele în lanțul continuității istorice* a culturii noastre, după cum se exprimă el însuși (Eminescu, p.m.).”

În primul rând, literatura, marea literatură, nu aparține generațiilor, masei generaționiste de sute și sute de autori, ci aparține autorilor/poeților autentici, care sunt foarte puțini. Iar acești poeți autentici nu sunt „*inele în lanțul continuității istorice* a culturii noastre”, după cum spune Eminescu și, după el, Florina Ilis. De pildă, chiar poezia *lirică* a lui Eminescu a apărut ca o *ruptură* față de poezia contemporană lui, dar și față de poezia celor mai importanți poeți naționali tradiționaliști ai vremii sale, Alecsandri și Bolintineanu, deci poezia lirică eminesciană *nu a continuat* spiritul poetic al acestor doi poeți, pentru că Eminescu a venit cu o *altă* viziune poetică asupra lumii, a realității, a vieții și a propriei vieți, cu un *alt* fond afectiv, cu o *altă* expresie, cu un *alt* limbaj și, parțial, cu *alte* forme poetice de vers, cele mai complexe din toată poezia română.

Efortul lui Eminescu a fost acela *de a se rupe* de poezia înaintașilor și a contemporanilor, iar nu de a continua și imita poezia acestora. Efortul creator al lui Eminescu a fost de a-și crea poezia la o cotă lirică superioară și *originală*, iar nu de a ne oferi o variantă personală a poeziei lui Alecsandri sau Bolintineanu.

Nici poezia poezilor care i-au urmat lui Eminescu, deci poezia lui Tudor Arghezi, George Bacovia, Lucian Blaga sau a lui Ion Minulescu, nu este produsă prin arta poetică a influențelor literare, pentru că acești poeți nu au imitat, pastșat, rescris sau plagiat poezia poezilor predecesori, ci au creat o poezie cu o puternică și specifică personalitate, o poezie originală. Atunci când citesc poezia lui Arghezi nu am nicicum sentimentul că îl citesc pe Eminescu, Macedonski, Bacovia, Blaga etc. Și la fel pot spune și despre toți ceilalți poeți autentici.

Ținând cont de toate aceste lucruri, putem spune că atât visătoarea cu „continuitatea istorică” a poeziei noastre de valoare sau autentice, cât și faptul că „literatura devine națională” numai atunci când ea „reuşește (...) să exprime nivelul spiritual al acestuia” – al poporului –, susținută de F.I., ar trebui să fie temperate. Care ar fi, de exemplu, „nivelul spiritual” al poporului, pe care îl exprimă sau ar trebui să îl

exprime poezia? În ce constă acest nivel spiritual al poporului, în poezie?

Sursa poeziei autentice, originale, adevărate, nu este nici „nivelul spiritual” al poporului, nici poezia predecesoare sau contemporană a altor poeți, nici fondul de carte de poezie al Bibliotecii Naționale a României sau al Bibliotecii Naționale Americane, pentru că poetul autentic are ca obiect sau referent al poeziei sale viața cea mare a lumii, realitatea, epoca sa, pe care firește că o filtrează prin propria spiritualitate – prin propria gândire, propriile sentimente și viziuni poetice, care cer impetuos să fie exprimate. Poetul creează poezie pentru că are el însuși ceva de spus lumii, iar nu pentru că și-a propus să comunice lumii ce au spus alți poeți, așa cum o fac, de exemplu, criticii literari.

Cine susține că prin influențele literare se produce „o formă autentică de literatură”, deci o poezie estetică sau de valoare, nu a înțeles nici modul în care poezia este creată, nici ființa poeziei autentice. Cine susține arta poetică a influențelor literare nu apără poezia autentică și originală, ci un alt tip de poezie – poezia imitativă, pastişantă, livrescă, textualistă, care este o pseudopoezie.

Prin arta poetică a influențelor literare este creată, așadar, poezia modestă, lipsită de personalitate și originalitate, iar dacă Florina Ilis îmbrățișează arta poetică a influențelor, înseamnă că ea îmbrățișează, de fapt, poezia modestă, iar nu poezia autentică... Pentru că numai poeții care nu au forță creatoare sau sunt în criză poetică apelează la arta poetică a influențelor literare, deci la producerea poeziei din poezia poeților predecesori sau contemporani, pe care o „traduc” sau interpretează „în stil propriu, original și inovator” (Florina Ilis). De fapt, poezia concepută din influențe literare ar trebui să fie semnată cel puțin de doi autori...

Atribuind poeților de valoare (Eminescu, Arghezi, Bacovia, Blaga, Nichita Stănescu) arta poetică a influențelor literare, care în mod real este o artă modestă, pseudoestetică, Florina Ilis își lasă impresia că vrea să îi transforme pe poeții autentici în poeți traducători/copiști, în poeți imitativi, în pastişori, deci în poeți modeste.

XXX

Ar trebui remarcat faptul că articolul *Cuvânt despre Eminescu*, semnat de către Florina Ilis, a deschis *Festivalul de Literatură, Cluj-Napoca*, Ediția a 11-a, din 13-14 iunie 2024, și că prin acest articol Florina Ilis a urmărit să își convingă ascultătorii și eventualii cititori de faptul că poezia/literatura română are continuitate și că această continuitate este realizată, în mod expres, prin arta poetică a influențelor literare, care afirmă că poezia se creează din poezia predecesoare; sau, în formularea prozatoarei: „poezia originală, adevărată, înseamnă traducerea/copierea în stil propriu de către fiecare generație de poeți a mării poezii a generației anterioare”...

Nu cred că, atunci când scrie un poem, poetul autentic urmărește să continue poezia/literatura română și că pentru a face acest lucru el traduce/copie în stil propriu poezia generației predecesoare, pentru că fiecare poet autentic are temele sale dominante, tipul său de afectivitate și forța sa poetică, are un limbaj „al său”, mai mult ori mai puțin retoric, are scriitura sa specifică și, peste toate acestea, are un puternic impuls creator, care urmărește să își manifeste propria viziune poetică, iar nu viziunea poetică eminesciană sau a altor poeți. Sursa poeziei autentice este viața cea mare a lumii,

existența sau propria existență, văzută, firește, dintr-o perspectivă poetică proprie, prin propriul spirit, prin propria gândire poetică, după cum am mai spus.

Pe de altă parte, poeții de valoare sau autentici creează în spiritul poeziei estetice dintotdeauna, în spiritul conceptului poetic estetic universal de poezie, al genului poetic, spirit pe care ei îl dețin prin faptul că gândirea sau viziunea (imaginația) lor este poetică... De fapt, arta poetică a fiecărui poet autentic este o particularizare a artei poetice estetice universale, este o aplicație proprie, originală, chiar a acestei arte poetice. Poetul autentic nu creează poezie în spiritul poeziei vreunui poet anume, al vreunei generații poetice, al vreunui curent literar sau al spiritului poetic național. Poeții autentici depășesc arta poetică generaționistă, a curentelor literare sau arta poetică națională, dacă așa ceva există ca artă sau concept național de poezie. Poeții autentici sunt trans-generaționiști, trans-curențiști, trans-naționali. Ei exprimă un spirit poetic universal, un concept estetic universal de poezie, iar nu unul limitat la estetica generaționistă, curențistă sau națională, iar asta înseamnă că ei creează estetic pentru omul de pretutindeni; și tocmai de aceea poeții autentici îl seduc poetic pe cititorul de orice naționalitate.

Idea că poeții autentici, precum Macedonski, Arghezi, Bacovia, Blaga sau Nichita Stănescu, de exemplu, își creează poezia prin traducerea, copierea (imitarea) sau interpretarea poeziei lui Eminescu sau a altor poeți este doar ideea falsă a Florinei Ilis și a câtorva critici, care cred că poeții români de valoare sunt incapabili să producă poezie prin propriul har poetic, prin propria gândire poetică, și că ei sunt îndatorați la nesfârșit poeților predecesori.

Florina Ilis ne asigură că *Festivalul de Literatură* de la Cluj-Napoca este „despre traducerea și copierea în stil propriu a poeziei mari românești (...)”. Dar un festival „despre traducerea și copierea în stil propriu a poeziei mari românești (...)” este un festival destul de curios și de neașteptat. Chiar a avut festivalul această temă? A ținut el să apere arta poetică a influențelor literare a scriitorilor aflați în criză creatoare?

Prozatoarea Florina Ilis s-a folosit de marele festival de literatură de la Cluj-Napoca pentru a lansa o idee falsă, aceea că poezia românească autentică sau de valoare se elaborează prin arta poetică a influențelor literare și că, în consecință, poezia noastră de valoare se întemeiază pe imitări, pastişe și furturi literare, deci că ea este lipsită de originalitate. Poeții români autentici își fură unul altuia poezia, ne spune universitară din Cluj-Napoca.

Când vom termina să ne închinăm la această artă poetică minoră? Când vom termina slujbele pe care le ținem influențelor literare, prin care legitimăm crearea poeziei „autentice”? Nu mai avem suflu critic?

A legitima arta poetică a influențelor literare înseamnă a legitima o artă poetică minoră, pseudoestetică, și implicit o poezie modestă, înseamnă a susține că poezia românească de valoare este, de fapt, o poezie imitativă, pastişantă, livrescă, deci eşuată estetic. Și mai înseamnă, desigur, a nu înțelege ce este, de fapt, poezia autentică.

Virgil DIACONU

* Eseul face parte din volumul *Arta poeziei lui Mihai Eminescu*, aflat în lucru.

Anotimpurile istoriei sau despre epicul înrămat în miracol

Literatura română își trăiește marile împliniri și la capitolul prozei. Autori și cărți aduc în mod constant argumente că epicul românesc se află pe un drum ascendent. **Sonia Elvireanu** continuă să uimească, nu doar în evoluțiile poeziei sale, ci și în noile înfățișări ale prozei, gen literar în care nu e prea devreme să o spun că excelează. Desigur, nu e momentul ditirambilor, dar momentul de a continua să discutăm despre epicul autoarei iată că venea o dată cu romanul *Ceața* (prefată de Christian Tămaș, Iași, Editura Ars Longa, 2019, 214 p.), un construct narativ în clară descendență a literaturii așa-zicând esoterice, trecând desigur cu șirul exemplor prin literatura sadoveniană și ajungând la un exemplu (și el de excelență) al lui Radu A. Cernătescu și al recentelor sale cărți.

Registrul romanesc al Soniei Elvireanu are o structurare pe palierate intratemporalității, al descinderilor în memoria istoriei și al reiterărilor, cu argumente plauzibile, de infra-temporal. Prefața (Prin culoarele timpului) ar fi o bună introducere într-o geografie a cărții și în complementa meta-temporalității. Cartea ne plimbă, realmente, de la țesături de întâmplări ale personajelor la întreteserea evenimentelor istorice din evul mediu în zilele noastre. Jocurile acestea, ale spiritului, au în ele ceva alienant, luciditatea e distilată în anamorfotic, eul auctorial e surprins mereu în procesul scenarizării aidoma unui mag întemeietor de istorii, traversările timpului și în subteranele conștiinței consacră șansa vizităților și revizităților naratorului, insertările de tip rebrenian (reușite în *Jar* și *Amândoi*, prin excelență), un fel de dragostea la vreme de utopie și farmecul scriiturii la vremuri de distopie inspirând, cred, un vertigo labirintic anticipând ieșirea la liman.

În adevăr, intrarea în poveste va fi nici abruptă, nici calmă, lumina biruie întunericul, binele și răul la capătul polemicii sugerează cum exultă ființarea în ființă (Heidegger), actanții devin ei înșiși translatari timpurilor survolate în mirajul acestor decriptări. Iar lumea Textului, aici, subsumează demersul ficțional, fie că e universul arhaic fie că e cotidianul nostru. Cu întâmpinarea dimineții într-o cabană, de pildă, fanicul magic din înțelepciunea populară erodează melancolia ceea ce implică o schimbare reductivă și în opțiunile discursului de succesivitate al povestitorului. Ralf se trezește în dimineața aproape inițiată a romanului și, iese din claustrul de singurătate al cabanei (fiind „hotărât să înfrunte singurătatea”), urmează cărarea spre ispitirile muntelui; iar declivul va fi tocmai ceața, aici metaforă a reiterării unei cosmogonii stranii: „*Gândurile îi zvâcneau haotic prin creier. Înainta pe cărarea bătătorită într-o singurătate deplină. Nori cenușii se adunau deasupra muntelui, fără să-i vadă. Coborau în valuri și se îndreptau spre el cu o viteză uluitoare. Se trezi dintr-o dată învăluit în ceața groasă ce acoperise din senin vârful. Într-o clipă nu mai zări nimic, nu-și vedea mâinile, picioarele. Un fum înecăcios, greu, irespirabil, îi tăie respirația.*” Ralf consumă ambiția respectării condițiilor unui pariu iar ascensionalul (Muntele și Cabana) trimite narațiunea-text în timpul clamat ca reintegrare. Prietena Fabiana, însă, vrea să recupereze distanța, intuiește că acolo, sus, etapele inițierii începuseră, tot de la instinctul singularizării ființialului, știe că noțiunile măsurabilului uman nu-și mai au nici un sens („*Infinitul îi căzuse pe umeri o dată cu un sentiment copleșitor de singurătate*”), mirosul bradului sugerează eternizarea, fixarea aceluiași orizont al temporalității pe un fel de „cărare pierdută” (Fournier nu e departe cu poemele sale), interferările secvențelor sunt și ele decidentele în economia romanului. Iată straniu terrian îmbogățit cu talentul și sub inspirația autoarei: „*Pământul i se părea pustiu, îl descoperea pentru prima oară astfel, în lumina ce-l învăluia într-o tăcere stranie, din altă lume.*”

Revenind la incipitul esoteric, Ralf asumă avatarurile unui pariu cu locvacitatea catalitică a unui vechi șaman al înălțimilor. Un

lac alpin (Cercul destrămărilor timpului), eroul (Cel Ales) în captivitatea vrajei, o stea călăuză pe cerul „calendarului vechi” al tuturor stelelelor mișcătoare ori fixe (Eminescu se împlinște iar), ciobanul (Bătrânul, magul Marelui Text al Lumii, învederându-se spre finalul romanului un călugăr-donn) care exclamă, la un moment dat, că „s-a împlinit profeția”, alcătuiesc spectralul *adagio* povestirii înrămată în miracol. La un moment dat stâna e percepută ca un centru al lumii: „*Nu-și putea explica prin ce taină toate căile porneau din acel loc și reveneau iar în punctul de plecare. Avea senzația că se învâрте într-un cerc magic, intrase involuntar în acel spațiu și nu mai putea ieși din el.*” Alegoria Peșterii (a Grotei, fiindcă nici Platon nu e prea departe) și un alt *hypostas* îmbiind curiozitatea pentru numerologie, sporesc mirajul tainei. Traversarea Labirintului, lectura amânată a scrisorii (scris, scriere, scriitură, literă, număr, din manualul lui Alberto Manguel), jurnalul lui Ralf peste care dă, în propriile-i căutări, peregrinări transtemporale Fabiana, sunt părți din esențialul unui cod vechi al citirii mersului lumii. Sonia Elvireanu știe să imprime fantasticului, fără îndoială o modalitate narativă, aspectul abundențelor elementarului; elementele ficționalului se supun atenției deferente a eului auctorial, construcția epică „survolând” această Lume a Lumilor, a tuturor tranzițiilor. La urma-urmei tranzitoriul induce metafora Grotei, a labirintului, face trimitere la catacombele creștinismului pur, cu picturi parietale generând apoteoze creștine, hristice, eroii se redescoperă activi într-o istorie trecută, cu același nume sau cu nume indus de ficțiunea documentelor.

Pierduți în istorie, (auto)recuperându-se, trăind și re-trăind anotimpurile istoriei, eroii centrali, Ralf și Fabiana, caută drumul înapoi, încălță tabu-uri (lacul blestemat, de pildă), sunt în defență morală în disonanțele timpului inubliabil (clipe? ani? veacuri?). Memoria asigură ligamentele Textului, asta e limpede în strategia autoarei. Un răspuns plauzibil ar fi constatările Fabiane citind jurnalul lui Ralf: „*Am citit ultima filă din jurnal cu speranța că voi descoperi ceva. Așadar Ralf trăia cu obsesia trecerii în alt timp să-și îplinească destinul. Căuta locul de trecere și reflecta la setea de putere care a măcinat și continuă să macine lumea. Oare ce vrea să demonstreze prin cercetarea lui, că trecutul e mereu în prezentul nostru, la fel ca viitorul? Că retrăim altfel furia de veacuri și nesăbuiința unor oameni, că ne adâncim în monstruoșitate în loc să-i punem capăt cu inteligența și știința de acum? Sau poate, că prăbușirea inevitabilă a puterii lumii noastre va fi începutul altui timp? O altfel de putere ori mântuirea de ea? Nu știm că Ralf face filosofie.*”

Despre substratul mitologic al cuvintelor ne mai vorbea, cândva, Eugenio Coșeriu. Dar cartea Soniei Elvireanu, această surprinzătoare prozoare care se îndreaptă vertiginos spre ierarhia axiologilor genului, este mai cu seamă un construct epic ingenios, un roman ale cărui abordări poartă deopotrivă poleiala istoriei și voaleta hermetizării „tainelor” prezentului, iar o astfel de strategie narativă face mai interesantă lectura.

Ionel BOTA

ARTE POETICE

■ Nr. 132
■ Martie 2025
**Cafeneaua
literară**

21 Martie - Ziua internațională a poeziei

NU STINGEȚI DUHUL – antologie de poezie universală *

Dragostea

De aş grăi în limbile oamenilor și ale îngerilor,
iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare
și chimval răsunător.
Și de aş avea darul proorociei și tainele toate
le-aş cunoaște
și orice știință, și de aş avea atâta credință
încât să mut și munții,
iar dragoste nu am, nimic nu sunt.
Și de aş împărți toată avuția mea și de aş da trupul meu
ca să fie ars, iar dragoste nu am, nimic nu-mi folosește.
Dragostea îndelung rabdă, dragostea este binevoitoare,
dragostea nu pizmăiește, nu se laudă, nu se trufește.
Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale,
nu se aprinde de mânie, nu gândește răul.
Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr.
Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește,
toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată.
Cât despre proorociri – se vor desființa;
darul limbilor va înceta; știința se va sfârși;
pentru că în parte cunoaștem și în parte proorocim.
Dar când va veni ceea ce e desăvârșit,
atunci ceea ce este în parte se va desființa.
Când eram copil, vorbeam ca un copil,
simțeam ca un copil,
judecam ca un copil; dar când m-am făcut bărbat,
am lepădat cele ale copilului.
Căci vedem acum ca prin oglindă, în ghicitură,
iar atunci, față către față;
acum cunosc în parte, dar atunci voi cunoaște pe deplin,
precum am fost cunoscut și eu.
Și acum rămân acestea trei: credința,
nădejdea și dragostea.
Iar mai mare dintre acestea este dragostea.

*(Întâia Epistolă către Corinteni
a Sf. Apostol Pavel, 13, 1-13)*

VICTOR HUGO

Brațul meu presa subțirea-ți talie

Strângându-ți talia subțire,
Precum o trestie de apă -
Aproape mă temeam că ai să țiți
Și n-am crezut ca sânii tăi să-nceapă
Să freamăte ca niște mici aripi.
Și contemplând tăcuți înspre apus
La liniștea din zările albastre
Simțeam în sufletele noastre
Neliniștea unui amor nespus.
Ești ca un înger care mi se-arată
Și mă privești în noaptea mea
Cu chipul tău frumos precum o stea
Ce m-amețește cu lumina-i toată.

Sufletul în floare

Atunci când vrei, tu mă faci tânăr sau bătrân -
Ești precum soarele ce pleacă și preface
Superba boltă într-o tristă carapace
Pe care numai norii grei rămân.
Sunt clipe când splendorii tale se cuvin
Elogii : ai puritatea florilor de crin !
Și-apoi sunt altele când văzul meu nu știe
Dac-a zărit un crin sau o ființă vie;
Când îmi surâzi tot eul meu tresare
Și-atunci când în mulțime zici „bonjour”, cu voce tare
Și numai mie, la ureche-un : „Te iubesc !”
Mă simt deodată mai înalt și mă mândresc.
Frumoșii ochi ai tăi îmi dau reflexe și mă schimbă
Cuvintele pe buze mi se plimbă
În ritmuri noi și dintr-o dată cânt !
Sunt oare tânăr iar ? Cu siguranță sunt !
Dar iată vine-o zi când mâna ta din mâna mea retrasă
Mă chinuie ca o enigmă și m-apasă,
Când mă întreb ce rău am săvârșit –
ce s-a ales cu armonia noastră

Când în rumoarea din salon îmi spui
un rece dumneavoastră
Și mă privești cu aer trist și supărat -
În acea zi am sufletul diminuat.
Mă simt atunci bătrân și aplecat de spate
Și aud la ușă iarna cum îmi bate
Și ca un lup ce intră-n vizuină
Eu mă retrag în camera vecină
Mâhnit, de parc-aș fi în doliu;
Lumina lui decembrie ca un lințoliu
Mi-așează peste față riduri mari - poteci;
Ieri, fericit, aveam treizeci de ani - azi... am șaizeci...

ARTHUR RIMBAUD

Prima seară

Era acum aproape goală
Și la fereastră, marii arbori, indiscreți
Își aruncau și ei veșmântul lor ca pe o țoală
Prin curtea largă, neglijenți.

Și așezată în fotoliul mare
Cu mâinile unite, se-ntindea
În timp ce delicatele picioare
Și le mișca, atât de fine, pe podea.

O tot priveam și-o rază galbenă de soare
Venise parcă în al său surâs
Și precum ceara dintr-o lumânare,
La fel și ea, pe sânul roz s-a scurs...

În timp ce-i sărutam glezna cea fină
Am auzit un dulce răs brutal
Ce n-a durat decât puțin, lăsând să vină
Un răs drăguț, cu rezonanțe de cristal.

Picioarele și le ascunse sub cămașă
Și-mi zise într-o doară : „ - Vrei să te oprești ?!”
Și ... dintr-o dată răs pe nepusă masă...
„ -Tu te comporți de parc-ai fi la tine acasă...”

Și buzele ce de dorințe erau pline
Le-am pus apoi pe ochii ei cei dulci
Mi-a zis cu glas șoptit : „ -Tu știi cam tot
și nu prea te încurci
Și faci din ce în ce mai bine ! ...

- Eu domnule ți-aș zice două lucruri ...”
Dar buzele mi-au coborât pe sân
Și, după un prelung sărut, cuvintele-i rămân
Ca raza soarelui, pe sfârcuri ...

Și-acum, când ea era aproape goală,
Afară, marii arbori, indiscreți,
Își aruncau frunzișul lor ca pe o țoală
Chiar prin fereastră, neglijenți ...

Copilărie

Să mi se dea spre-nchiriere un mormânt
Albit cu var, cu dale de ciment
Să fiu aici în fine eu prezent -
Foarte departe sub pământ.
Și așezat cu coatele pe masă
Sub lampa care luminează via
Să am jurnale ce le știu

Și-anoste cărți de care nu îmi pasă.
Depart de salonu-mi subteran,
Deasupra, în mocirla neagră, brună
În așezarea monstroasă, fără lună,
Se-naltă case dând aspectul de urban,
Ascunse-n ceața de sfârșit de an.
Canalizările își au și ele loc
Mult mai aproape - restul e pământul
Și poate hăuri cu azur, puțuri de foc?
Comete, luni și mări ce îmi îneacă gândul.
Când ceasuri lungi de-amărăciune îmi rămân,
Când am supus tăcerea și i-am devenit stăpân,
Mi-nchipui bule de metal și de safir ;
Și când tristețile ca pe un fir le tot înșir,
De ce îmi pare că-n tavanul cel boltit
O palidă lumină s-a ivit ?

Un vis de iarnă

À *** Elle

În iarnă, în vagonul roz cu perne albastre
Noi vom pleca și vom fi bine doar noi doi
Acolo unde-n toate colțurile moi
Vor face cuib săruturile noastre.

Și vei închide ochii când prin noapte duși
Vom traversa tărâmurii depărtate
Cu monștri și cu demoni populate
Ce pot privi prin geamuri ca intruși.

Apoi tu vei simți pe-obraz o gădilare,
Un mic sărut, ca un păianjen care
Îți va fugi apoi pe gât...

Și îmi vei zice înclinându-ți capul:
- Să căutăm de-a lungul și de-a latul
Insecta mică, vinovatul, chiar dacă va dura oricât.

Piața Gării, la Charleville

În scuarul cu peluzele meschine,
tăiate-n linii drepte, noi
Sub arborii ce străjuiesc aleile cu zgură
Stau sufocați de lene, de căldură
Burghezii, ca în toate serile de joi.

În mijlocul grădinii, orchestra militară
Înaltă valsuri, imnuri de fanfară
Și îmbrăcați de gală, orașenii mai cu vază
Se plimbă cum o face și notarul, cu emfază.

Mai sunt pensionarii, cu monoclu și cu rente,
Nemulțumiți de micile detalii
Ce merg alături de neveste corpolente
Înfășurate în volane până-n talii.

Mai sunt și alții care așezați
Tot scrijelesc nisipul cu bastonul,
Sau alții în discuții angajați
Și care-și urcă în dispute tonul.

Pe-o bancă verde, etalându-și burta largă
Stă un burghez cu-nfățișarea lui flamandă

Ce savurează un tutun de marcă
Venit probabil dintr-o contrabandă.

Mai sunt și eu, neinhibat, care privesc
Pe sub castanii verzi la guralive fete
Care o simt și ca urmare îmi zâmbesc
Făcând ochiade indiscrete.

Și fără vorbă, tot mă uit prelung
La gâtul alb, cosițele rebele
Iar ochii mei, plini de visare îmi ajung
Sub sutienul alb, cel strâns lipit de piele.

Cobor mai jos, înspre botine;
Precum un pictor îmi schițez curbe divine.
Ea tot vorbește, eu auzul mi-l ascut
Și simt pe buze cum îmi vine un sărut.

Ma bohème

Mergând așa, cu pumnii strânși, în buzunare deșirate
Deodată vechiul meu palton se preschimbă
Într-unul nou și gândul mă purtă
Spre cerul larg cu stele răsfirate.

Nu mai știam de pantalonii roși
Și visător eu înșiram un rozariu de rime
Cum fac la slujbe unii credincioși
Și-ntr-un târziu sub Ursa Mare înnoptam cu bine.

Și amețit de larga-mpărăție
a boltei fără de sfârșit,
Întins în ierburi și muiat de rouă
Simțeam o amețeală nouă,
Un vâjâit de stele, o beție...

Și lucrurile toate se schimbau
Pantofii deveneau imense lire,
Șireturile strune ce vibrau....

PAUL VERLAINE Green

Când inima îmi bate cu putere
Acum, când te revăd în dimineață,
Umil, prezentul prinde iară viață
În ochii tăi cei dragi, plini de mistere.

Privește pomul plin de flori și frunze
Formând deasupra ta imense salbe
Nu-mi deșira cu mâinile acestea albe,
Cu ochi străini, surâsul de pe buze.

Sosesc acoperit de roua dimineții rece
Pe care vântul mi-a-nghetat-o peste frunte
Și parcă suferi când sfârșeala mea îmi trece
Visând plăceri ce stau să o înfrunte.

Pe sânul tău tu lasă-mi capul să se culce
Cu-obrajii prinși de spasme de săruturi
Să se-odihnească aici după furtuna dulce
Având aceste ierburi moi ca așternuturi.

CHARLES BAUDELAIRE

Madrigal trist (I)

Ce-mi pasă dacă ești cuminte ?
Fii frumoasă! Fii tristă dacă vrei -
să plângi !
Căci lacrimile printre genele prelungi
Aducă un șarm privirii tale
Ca picăturile de rouă pe petale.

Pe fruntea ta când riduri se ivesc,
Când chipul ți se-ntunecă și doare
Acel trecut ce-ntruna dă târcoale,
În inimă lăsând numai oroare -
Cu patimă sporită te iubesc !

Căci te iubesc când ochiul tău își lasă
O perlă caldă ca un strop de sânge
Când, împotriva mâinii mele ce te stânge
Angoasa ta prea mare se revarsă -
Și ai un icnet ca un strigăt de durere ...

N-aș vrea să mint, atunci, eu simt plăcere
E ca un imn profund, sublim
În pieptul tău acel suspin divin -
Și-n inima aprinsă de lacrimile calde
Suspiniu-acela îi mărește focul și o arde.

ALPHONSE DE LAMARTINE

Ramura migdalului

O ramură-nflorită-n primăvară
Într-un migdal, simbol al frumuseții
Ne-aduce aminte de durata vieții :
Aceste flori se scutură până la vară ...

De le lăsăm sau le culegem din livezi
Este în van această osteneală
Ele se duc petală cu petală
Precum se duc plăceri care le vezi.

Să savurăm azi scurtele delicii,
Să prețuim aceste flori ce își arată nurii,
Să ne-mbătăm din minunatele calicii,
De-acest parfum ce iute va muri.

Adesea amorul vine și-apoi fuge
La fel ca floarea de migdală,
După puține clipe el se duce
Murind petală cu petală.

Căci o zi pleacă, alta se ridică
Și primăvara va dispărea;
Iubirea e și ea o floare -
Durata frumuseții ei e mică ...

Și dacă trebuie să piară,
Să piară deci cât mai plăcut !
Iubirea - floarea cea mai rară,
Să o strivim într-un sărut !

Traducere din limba franceză de
Nicolae MUȘA

SERGHEI ESENIN

Focul vână

Focul vână e gonit de vânt,
Zările-au uitat să mă mai doară...
De iubire-ntâia oară cânt,
La scandal renunț întâia oară.

Am fost crâng părgănit pe loc
La femei și votcă dam năvală;
Nu-mi mai place azi să beau, să joc,
Să-mi pierd viața fără socoteală.

E de-ajuns să te privesc tăcut,
Să-ți văd ochii plini de tot înaltul,
Că uitând întregul tău trecut,
Tu să nu mai poți pleca la altul.

Tu mers gingaș, tu surâsul meu,
Dac-ai ști, cu inima-i pustie,
Cum poate iubi un derbedeu
Și cât poate de supus să fie.

Cârciumile le-aș uita pe veci,
N-aș mai ști nici versul ce înseamnă
De-aș atinge-aceste brațe reci
Și-al tău păr ca floarea cea de toamnă.

Veșnic te-aș urma pe-acest pământ,
Departarea mi-ar părea ușoară...
De iubire-ntâia oară cânt
La scandal renunț întâia oară...

Traducere de
George LESNEA

MIHAI EMINESCU

Melancolie (fragment)

Pe inima-mi pustie zadarnic mâna-mi ții,
Ea bate ca și cariul încet într-un sicriu.
Și când gândesc la viața-mi, îmi pare că ea cură
Încet repovestită de o străină gură,
Ca și când n-ar fi viața-mi, ca și când n-aș fi fost.
Cine-i acel ce-mi spune povestea pe de rost
De-mi țin la el urechea - și râd de câte-ascult
Ca de dureri străine?... Parc-am murit de mult.

(1876, 26 de ani)

Stelele-n cer

Deasupra mărilor
Ard depărtărilor
Până ce pier.

Până nu mor,
Pleacă-te, îngere,
La trista-mi plângere
Plină de-amor.

Nu e păcat
Ca să se lepede

Clipa cea repede
Ce ni s-a dat?

TUDOR ARGHEZI

De-abia plecuseși

De-abia plecuseși. Te-am rugat să pleci.
Te urmăream de-a lungul molatecii poteci,
Pân-ai pierit, la capăt, prin trifoi.
Nu te-ai uitat o dată înapoi!
Ți-as fi făcut un semn, după plecare,
Dar ce-i un semn din umbră-n depărtare?
Voiam să pleci, voiam și să rămâi.
Ai ascultat de gândul ce-l dintâi.
Nu te oprise gândul fără glas.
De ce-ai plecat? De ce-ai mai fi rămas?

NICOLAE LABIȘ

Douăzeci de ani

Am douăzeci de ani și mă exprim
Într-o odaie de hotel, spre seară.
Stăm împreună, cei ce ne iubim,
Înfiorați de iarna de afară.

De ce să mint, prietenii mei nu-s.
Dar vuiet la fereastra dă târcoale...
Închipuirea-mi numai v-a adus
Prietenii dragi, pe scaunele goale.
Dau un ospăț - am douăzeci de ani.

EUSEBIU CAMILAR

Ulciorul**

Rămâi să mai ciocnim o cupă
La hanul vechi de pe coclauri,
Căci pentru vin și pentru tine
Mai am în sân trei pumni de aur.

Rămâi să-nmormântăm tristețea
Și setea fără de-alinare
Cu vinul negru de la hanul
Din valea umbrelor fugare.

Știi tu, frumoaso, că ulciorul
Din care bei înfrigurată
E făurit din taina sfântă,
Din taina unui trup de fată?

L-a făurit cândva olarul
Cel inspirat de duhul rău,
Din taina unui trup de fată
Frumos și cald ca trupul tău.

Înmiresmează-te, frumoaso,
Ca pe-un altar de mirodennii,
Cât zarea-i plină de albastru
Și lumea plină-i de vedenii.

Și-atât cât drumurile vieții
Mai au pe margini bucurii,
Căci mâine în zadar vei bate
La porți de suflete pustii.

Iubește-mă acum căci anii
Nebănuți vor pune frâu,
Iar clipele iubirii noastre
Se scurg ca undele pe râu.

Ca mâine-om putezi-n morminte,
Uitați, nepomeniți de nimeni,
Ca mâine vor veni olarii
Să fure lut din țintirime.

Iar trupul tău, care mi-e astăzi
Cel mai iubit dintre limanuri,
Va fi un biet ulcior din care
Vor bea drumeții pe la hanuri...

** Poemul este extras de pe siteul *Poeții noștri*, unde este postat de către Adina Speranța. Se pare totuși că, în original, poemul arăta în forma sub care a fost publicat în revista „Cetatea Moldovei”, nr. 2, 1943, pag. 180 – 181, ne spune Camelia Radulian. Iată această formă:

Am să rămân aicea singur?***

Rămâi cu mine noaptea'ntreagă,
podoaba mea de crin și laur -
Căci pentru vin și pentru tine mai am în sân
un pumn de aur...
Rămâi să ne-omorâm tristețea și setea fără alinare,
Cu vin străvechi de pergamute,
la hanul din răscruce de zare...

Știi Tu, frumoaso, că ulciorul din care beai înfrigorată
L-a făurit din țerna sfântă, din țerna unui trup de fată -
L-a făurit cândva olarul cel inspirat de duhul rău
Din țerna unui trup de fată, frumos și cald ca trupul tău...

Ca mâin-om putezi'n morminte,
în veci neîntrebați de nime,
Ca mâine vor veni olarii să fure lut din țintirime;
Și trupul Tău, care mi-i astăzi
cel mai dorit dintre limanuri
Va fi un biet ulcior din care vor bea drumeții
pe la hanuri...

Înmirezmează-Te, frumoaso, ca pe-un altar cu mirodenii
Cât ochii îți sunt plini de flăcări,
cât zarea-i plină de vedenii,
Atât cât drumurile lumii mai au pe margini bucurii,
Căci mâine, în zadar vei bate la porți de suflete pustii...

Iubește-mă acum, căci anii pe năzuinți ne-or pune frăuiri,
Căci zilele vieții noastre se duc ca undele pe râuri...
Și trupul Tău, care mi-i astăzi cel mai dorit
dintre limanuri,
Va fi un biet ulcior din care vor bea drumeții
pe la hanuri...>>

*** „Am să rămân aicea singur?” pare să fie titlul original

GEORGE STANCA

Despărțire

(in memoriam)

Ne-ar trebui o mie de ani să reclădim
Ce-am sfărâmat aseară cu despărțirea noastră
Și nici atunci nu-i sigur c-am mai putea să fim
Eu creanga ta de aur, tu frunza mea albastră.

O umbră o să stee mereu între noi doi
(Noi care-am fost pe vremuri lipiți ca două palme
Pe pieptul unei moarte) și veșnic între noi
Vor crește neguri numai în aparență calme.

Cuvântul de-altădată nu-l vom mai folosi,
Tăcerea fără seamăn de-atunci n-o vom mai tace.
Vom sta mereu ca zeii deasupra și vom fi
Cu mâinile pe scuturi severi și plini de pace.

Triști vom cunoaște ceasul nu după dezmierdări,
Ci întrebând în stânga și-n dreapta trecătorii,
Mai morți ca morții, singuri și fără remușcări,
Ne vom ciocni în cosmos doar uneori
Ca norii.

Săruturile noastre cu flăcările lor
N-o să mai incendieze pădurile albastre
Iar sufletele noastre, zburând încetișor,
N-o să se mai înalțe căzând mereu spre astre.

Ca niște ghimpi vom scoate treptat din amândoi
Aducerile-aminte și vom privi la chipul
Iubirii care cade șovăitor în noi
Cum dintr-un țarm de stâncă-ntr-un golf
adânc nisipul.

Dar liniștea de-atuncea n-o vom mai regăsi,
Și singuri vom petrece cele din urmă clipe,
În timp ce pescărușul iubirii va muri,
Bătând încă o dată din largile-i aripe...

Ars Doloris

Îmi trebuie o nouă suferință
Ca să mă pot deprinde cu uitarea,
Căci în furtună numai o furtună
Astămpără, pe stânci, descătușarea.

Îmi trebuie-o durere fără seamăn,
Durerea veche să mi-o pot înfrânge,
Căci numai când voi plânge în tăcere
Pentru tăcerea ta nu voi mai plânge.

De ce te miri? E loc destul în mine
Pentru-un vulcan ce-așteaptă să erupă,
E loc destul în mine pentru vinul
Turnat, în zile mari, din cupă-n cupă.

Sunt mai încăpător decât o rană,
Mai vast decât o peșteră din ere
Și poate că e loc destul în mine
Și pentru tine și pentru tăcere.

Doar pentru mine nu e loc în mine,
Eu singur nu-mi găsesc în mine locul,
De-aceea vreau o nouă suferință
Din care focul meu să-și soarbă focul,

De-aceea vreau o nouă încheștare
Pe care harfa mea s-o strângă-n coarde.
Căci numai când voi arde-n mii de ruguri
Pe rugul meu aprins nu voi mai arde.

MARIUS CHELARU

în camera îmbrăcată în lumina candeliei

în camera îmbrăcată în lumina candeliei
durerile ei de pe urmă încă mai ședeau
pe pat

deasupra
o icoană veche

sfântul privea atent
amintirile noastre despre ea / cum se plimbau distrat
la braț cu ultimele ei clipe / în lumina candeliei

pe pagina bibliei / care îmi părea / acum
ca o lungă scrisoare pe care ar fi vrut
s-o citească din nou / cândva / peste ani
o respirație de-a ei
lăsată / pentru mai târziu
se culcase obosită

ne-am uitat la fotografia ei
o păstram din zadarnica teamă
ca / mâncat de timp
chipul ei / dezbrăcat de vorbe
să nu se prefacă în frânturi de lumină cu nimic
în amintirea noastră

azi ar fi fost ziua ei

azi este ziua ei

azi / închidem încet ușa camerei
să nu iasă amintirile noastre cu ea
amintirile ei cu noi
să se ducă în *nicăieri*
aidoma unui filfiit de aripi cu pene din *a fost*

cerul intră pe geam
tras de mână de privirea timidă a zorilor
încet / să nu destrame / chipul mamei
care ne zîmbește
ca întotdeauna
întrupat acum
în lumina candeliei

Timpul, șarpe perfid

Timpul
șarpe perfid
aleargă anapoda prin oasele lumii

înțelesuri firești
jefuite de sens
sunt răsturnate-n ocară
oamenii se lasă transformați în singurătăți
copilăriile lor îmbrăcate în haine ciudate
uneori și bolnave

e Via Dolorosa a vremurilor noastre
iar crucea ridicată-i în piatra inimilor

urcăm în timp
în pauza dintre suflete
primim noua doză de singurătate și rece
cu ochii legați
fără să vrem să vedem
cum / mestecând bucăți din inima Lui / unii le scuiopă

urcăm
fără să auzim
lacrimile Lui
cum ne spală picioarele
urcăm
vaccinați cu ARN de singurătate
fără să gândim / că de fapt
sufletele noastre coboară
într-o baltă stătută de întuneric

vii pe dinafară
secați de empatie pe dinlăuntru
unii ne spun
că istoria a fost scrisă greșit
cerul e de fapt o groapă
planeta un hârb *nesustenabil* și decadent
animalele – povara de nesuportat
zeii care nu vor să moară / e vremea să fie uciși
iar El
doar o piatră de moară

iar noi
urcăm
fiecare singur
fiecare pentru el
Golgota acestor timpuri

în sângele nostru
Dumnezeu / răbdător
cu gândul la Sodoma și Gomora
la Noe dar și la Iisus
așteaptă / clipa în care
vom înțelege din nou

calea adevărului și viața
nu sunt doar vorbe de nisip

un cal la cișmea

cerul de vară
lăsa ploaia de îngeri uitați de copilării
să se așeze între noi

frunzele mărilor
bolboroseau din ziua aceea către mine

câteva
se scaldau în cișmea

un cal
cu mersul
de un alb nesfârșit
se naște
din mirosul reavăn de pământ

degetele mele
din atunci

piaptână coama calului
căzând / printre ferestrele sparte
ale amintirilor
de le țineam săpate în inimă
lângă apa din cișmea

Apocalipsă

atentat

Era o zi

dintr-o dată
alergam cu toții
lucruri iubiri oameni vorbe
prin gura zilei care striga către noapte

doar mirosurile stagnaseră
putrede dintr-o dată
ca niște flori de care nimeni nu mai are nevoie

pe tălpile celui din față
vedeam două ecrane tv

aruncaseră ceva în aer
ca-ntr-un film necenzurat
bucăți de vieți se rostogoleau
printre șinele metroului zdrobit

alergam lângă niște cuvinte zvârlite de-a valma
de politicieni
poate să ne sperie / poate să se scuze
despre criza mondială
care
va secătui toate privirile de bucuria vieții
va alunga râsetele
ce spun eu
și zâmbetele le va alunga

pe lângă mine a trecut fugind caraghios
o noapte de iubire de demult
de la Histria
apoi alta
apoi o zi din copilăria mea
aceea în care tata îmi cumpărase
o carte frumoasă frumoasă
la care țin și azi
apoi
inima mea a început să bată cu petale de flori
ochii mei au început să vadă
cum se năștea fiul meu / cum se năștea tatăl meu /
um se năștea...

lumea s-a frânt
ca o pâine prea rumenită
în mii de cioburi

apoi am rămas singur

m-am oprit
nu mai era lumină / nu mai era întuneric
nu mi-au crescut aripi
trupul meu s-a aprins
lumânare de clipe pe care nu le-am încă trăit

MARIAN BARBU

Așteptare

Foarte curând totul se va sfârși, lumina aceasta
se va retrage într-un
spațiu orb, pădurile se vor desfrunzi înghițite de potecile
ghemuite toate într-un grăunte de întuneric
și aerul acesta cu toate
miresmele lui și cerul în care se desmărginea
străbătut de atâtea păsări
și cântec va fi alungat urmat de limpezile,
învolveratele ape
și nicio stea
probabil ceva atât de greu de dus va apăsa
peste înaltele creste
amintind cu marile-i pietre de besnă
că nici tâmpile tale nemărginite
nu vor putea îndura această uriașă singurătate
venită de niciunde
și prăbușită peste o lume împinsă în negura
și netimpul unui ieri
înghețat ca uitarea
doar faptul că auzi această apropiere fără miros,
fără sunet,
clătinată de propria-i tăcere îți urcă
în marea absență mâna
mâna întinsă în care aștepți și aștepți să cadă
o fărâmă de cuvânt -
câtă durere totuși, îți spui, câtă așteptare îndelungă,
nesfârșită
ferecată în aburul gurii și în tresărirea cărnii înfricoșate
atâta câtă mai este adunată pe oase,
muțenie cândva cântătoare
care se leapădă de sine într-o cutremurată așteptare
mai rea decât orice tăgadă și îndoială, mai rea decât orice
altă așteptare

dar

în această premonitoare spaimă ai și blândețea
și cruzimea ultimei clipe
promisiunea teribilă care va atârna tot atât de greu ca
și moartea
pe care nu o vei mai putea ocoli și înaintea căreia
nu vei mai putea
închide ochii și nici întoarce vreodată fața.

Finis glorie mundi

Cineva îmi spune iată, ești o grămăjoară nesemnificativă
de fosfor
cele câteva linguri de apă se vor evapora într-o clipă
unghiile pe care ți le-ai tăiat de la mâini și de la picioare
s-au dus demult
pe apa sâmbetei care ca toate apele nu curge niciodată
invers
către minunatele pajiști și limpezile izvoare
părul ți-a fost adunat în saci ca întotdeauna
de-a lungul istoriei
nu știi dacă cele câteva elemente
devenite cărturăresc insipide
pot acoperi în întregime tabelul lui Mendeleev
care devine acum
o chestiune de infrastructură istorică, inventar analitic,
stai rău la capitolul metale rare, procentajul minuscul
te va pune

la locul tău în ordinea cosmică a lumii, ești un rest etern,
incontrolabil
și neinteresant pentru malaxorul morții
oasele par mai atractive, depozitul de calciu
însurat probabil se va duce
către cimitirele colective, întâi inventariat, studiat,
apoi către
marne, gresii, marile depozite de calcar
dar vei avea nevoie
de multiple prezențe și temperaturi înalte
pentru o posibilă
ultimă integrare în arhitecturile ambițioase
ridicate inutil
în așteptarea gongului final, finis gloriae mundi
ai văzut? Nici măcar de asta nu vei fi în stare,
de un mare zbor
de ceva ce s-ar putea adăuga ebuliției universale
care trece acum
pe seama schimbării ordinii climatice și nimeni nu știe că
zeul ascuns vrea să își recheme lumea aspirând-o tiranic
pe nări
ce să îți fac, iluzia deprinderii mersului pe jos,
întâi de-a bușilea
apoi oarecum cocoșat și cu mâinile atârănânde
spre genunchi
la poziții bipede nu prea faci față, îți aduci mereu aminte
că trebuie să te sprijini în opozabilele cărje
câtă cruzime a acestor fragile poziții, câtă pedanterie
a carnajului
transmisă pios pe necunoscute căi
și tu și ceilalți încă staționari
lângă neincăpătoarele baptisterii
și tu și ceilalți încă așteptând ceva întunecat,
necunoscut, implacabil -

curaj, mai este atât de puțin.

VIRGIL DIACONU

Sfârșitul lumii

Întunericul se uită la mine.
Poate să fie cel cu șapte capete, balaurul.
N-am nici o teamă.
De când picioarele lungi și de piersică
au trecut pe la mine, n-am nici o teamă.
Nici una, de când ele-au trecut
de-a lungul și de-a latul prin singurătatea mea.
Da, picioarele tale au trecut prin singurătatea mea,
așa cum trec soldații macedonieni prin imperiu.

Întunericul se uită la mine.
Poate să fie cel cu șapte capete, balaurul.
N-am nici o teamă. Femeia umerilor goi
mă va scoate din Labirint și de data aceasta.
Brațele ei sunt chiar drumul spre casă.

Întunericul se uită la mine,
abia așteaptă să pună în scenă sfârșitul lumii.
N-am nici o teamă. – Femeia-copil
mă va scoate din Labirint.

Sfârșitul lumii este ratat și de data aceasta.

Întunericul nu are ce să ia de la mine.

Reciclarea visurilor

Noul guvern nu mai îngăduie nimic.
Până și visurile au fost acuzate că strică liniștea publică,
somnia public. Și ordinea stabilită de înalții funcționari.
De aceea, visurile au fost date în urmărire generală.
Ele vor fi prinse unul câte unul și vor fi reciclate.
Toate visurile vor fi reciclate...

Mai întâi, visurile vor fi spălate cu noua ideologie,
ca să iasă din ele toate culorile. Tot curcubeul!
Tot verdele, – frunză cu frunză.
Și tot albastrul, – val cu val...
Da, visurile sunt spălate ca să iasă din ele curcubeul,
care îi orbește pe înalții demnitari.
O gălăgie de culori, care asurzește Guvernul.

Visurile vor fi spălate cu noua ideologie,
ca să iasă din ele toate florile de cireș.
Și toate vrăbiile, cu cuiub cu tot, cu ciripit cu tot.
Și toate mângâierile mamei.

Chiar și Domnul va trebui să plece din visurile noastre,
chiar și el, pentru a face loc noilor locatari:
costumelor Armani cu trandafirul în piept.

Visurile mele sunt urmărite îndeaproape,
Jpentru ca nu cumva Revolta să iasă iarăși pe străzi
și să aprindă mulțimile.
Și cărțile mele sunt arse filă cu filă.
Filă cu filă, până la ziua dintâi:
până la Duhul Domnului plutind peste ape.

Desigur, visurile mele vor fi reciclate.
Din ele, experții guvernamentali
vor obține visuri legate la ochi și cusute la gură.

Din ediția princeps a visurilor mele
se vor face visuri oficiale.
Se vor face visuri care râd în hohote,
când abia mi-am îngropat prietenii.

Vezi, Fabrica de visuri oficiale
deja a scos pe piață primii roboți sociali;
primii roboți visători.
De-acum, vom visa organizat, în pluton,
iar nu de capul nostru, ca în decembrie,
când ne-am lăsat striviți de șenilele tancurilor
pentru prosperitatea guvernelor guvernamentale,
a costumelor Armani și a patricienilor petrolului.
De-acum, vom visa organizat,
noua serie de roboți sociali
iese chiar acum pe poarta fabricii.

Așa că băutorii de sânge și traficantii de organe
vor dormi liniștiți de-acum înainte.
În peisajul cazon ce ar mai putea să se întâmples?

* **Nu stingeți Duhul** este antologia de poezie universală
la care lucrez de la 25 de ani, pe care sper să o închei spre
sfârșitul acestui an...

Generația '60 - generația socialismului (ep. 42)

Majoritatea poezilor din generația '60 s-a trezit din visul proletcultist îndeosebi după 1965, dar au rămas și poeți care, până la 22 decembrie 1989, au cântat comunismul și/sau pe Nicolae Ceaușescu. Și au făcut-o fie din convingere, fie că dețineau diverse funcții în presa socialistă a vremii. Sau, precum Nichita Stănescu, autorul volumelor „Roșu vertical” și „Un pământ numit România”, au făcut-o pentru a-și păstra anumite avantaje pecuniare sau pentru a putea strecura și poezie adevărată. Interesant, până și generația '80 a tot publicat în ziarul „Convingeri comuniste”, organ al Consiliului Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din Centrul Universitar București, conform mărturiei lui Călin Vlășie.

Nicolae Stoian, cântărețul fără limite al lui Ceaușescu

Nicolae (Nicolae) Stoian (25.03. 1935, comuna Dascălu, sat Creața, județul Ilfov – 14.01. 1990, București) s-a născut într-o familie de agricultori. Urmează Școala profesională a Uninelor „Electromecanica” (1950 – 1952). Anul 1950 este și anul debutului absolut, cu versuri în revista „Albina”. Motiv pentru care, în 1952, se înscrie la Școala de literatură „Mihai Eminescu” (1952 – 1954). Abia în 1968, la 33 de ani, va termina și Facultatea de Filologie din București. Asta nu l-a împiedicat să fie șef de secție la „Tînărul scriitor” (1954 – 1957), redactor la „Luceafărul” (1958 – 1966), redactor-șef la „Viața studentească” (1966- 1974), „Flacăra”, „Tribuna României” (redactor-șef adjunct, 1974 – 1977), „Urzica” (1982 -1989).

În 1957 debutează în volum, cu „Fierul dracului”. Unele biblioteci, precum cea din Argeș, au considerat-o a fi mistică și nu au achiziționat-o. Nu era deloc mistică, dimpotrivă. „Eu sînt poetul lucrurilor categorice,/ Ca munții-n cerul clar după ploaie,/ Poet al zilelor care devin istorice/ chiar de la prima ceasului bătaie”. Modelul său declarat e Maiacovski. Unele poezii au titluri fistichii, pentru a putea descrie noul mod de viață: „Oda vacii”, „Oda hainei (Prietenilor mei activiști)”, „Fac politică!”, definitorii pentru arta sa declarativă, rămânând, în esență, fidel stării sale de spirit definitorii, care este entuziasmul: „Entuziasmul veșnic - postura mea firească”.

Despre „Fierul dracului” scriu recenzii, pozitive, doar Al. Oprea (în „Viața românească”) și, mai târziu, I.D. Bălan, în „Delimitări critice” (1964). În schimb, poetul nu păcălește pe criticii serioși. Al. Piru, în „Poezia românească contemporană. 1950-1975”, scrie că Nicolae Stoian, „vorbind cu mîndrie și încredere în triumful idealurilor socialiste” (în „Fierul dracului”, a957, „Fișă personală”, 1963, „Pietre de rîu”, 1966, „Istorie de veghe”, 1970, „Întoarcerea la lucrurile naturii”, 1971) face o „poezie fără vibrație interioară mai adîncă”. Totul este declamativ la Stoian, de la început până la sfîrșit, în „răsunetul său către țară”.

O carte interesantă pe care o publică (poate replică la antologia interzisă a lui Nicolae Manolescu, din 1968) este „Eroica”, din 1974, o antologie de autor cu poezia patriotică românească. Un volum ce ne face curioși. Haideti să vedem ce și pe cine cuprinde această antologie de poezie patriotardă.

„Eroica” se deschide cu o poezie de I. Budai-Deleanu.

Urmează poeme de Iancu Văcărescu, I. Heliade Rădulescu, Costache Negruzzi, Vasile Cîrlova, Grigore Alexandrescu, Costache Negri, Andrei Mureșanu, Dimitrie Bolintineanu, Vasile Alecsandri, Ion Catina (?!), Mihai Eminescu („Scrisoarea III”), Al. Macedonski, Alexandru Davila, George Coșbuc, Șt. O. Iosif, Ovid Densușianu, Octavian Goga, Tudor Arghezi (cu „Făt-Frumos”), Vasile Voiculescu, Victor Eftimiu, Demostene Botez, Camil Petrescu, Lucian Blaga (cu „Pod peste Mureș”), Ion Vineanu, Ion Barbu, Zaharia Stancu, Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, Miron Radu Paraschivescu, Ion Bănuță, Maria Banuș, Mișu Dragomir, Nicolae Tăutu, Mihnea Gheorghiu, Geo Dumitrescu (cu „La 20 de ani de la izgonirea fascismului”), Nina Cassian, Radu Cîrneci, Alexandru Andrișoiu, Ion Horea, Ion Brad, Nichita Stănescu (cu „Luptător căzînd”), Grigore Hagiu, Nicolae Stoian (s-a strecurat și el!), Ion Gheorghe, Nicolae Labiș, Mihai Negulescu, Marin Sorescu (cu „Bărbații”), Gh. Tomozei („Tudor”), Nicolae Dragoș, Tiberiu Utan, Ioan Alexandru, Ana Blandiana (cu „Doina”), Adrian Păunescu și, ultimul, argeșeanul Dumitru M. Ion. Singurul criteriu avut în vedere a fost cel de cântare a Țării, nu cel estetic. Despre multe poeme invocate aici am comentat și noi anteriormente. Din păcate, „Eroica” lui Stoian întinează mai toată istoria poeziei românești, cu Budai-Deleanu în frunte!

După această introducere, vă propun așa-zisa poezie patriotică a lui Nicolae Stoian. Pe larg, ca să ne aducem aminte de vremurile de aur ale generației 60, una ajunsă la maturitate/consacrare. Abuzăm de spațiu, pentru a nu fi acuzați că am căuta nod în papură. Stoian duce la silă tot ce înseamnă generația 60. Iată, mai jos, fragmente din volumul „Răsunet peste țară” (1985). „Vatră maică, închinare comunei Scornicești, în care s-a născut tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU la 26 ianuarie 1918”: „urcînd piepțiș, abia-ntr-al nostru veac./ Din Scornicești, un alt făgaș își taie/ Iar Ursu Nicolae din Albac/ Se cheamă Ceaușescu Nicolae...//Un comunist 'naintemergător/ Spre-a fi dreptatea-n țara lui stăpînă:/ Fiu de țaran unind, ca muncitor,/ Ciocan și Seceră-n aceeași mînă”. Din „Noi toți, Partidul, Patria, Poporul” cităm: „E-un timp solemn cînd și mai larg ni-i zborul/ Spre-naltul crug al zilei viitoare,/ Că-n Nicolae Ceaușescu are/ Pămîntul luptelor izbînditorul (...)// Și astfel preamărînd Conducătorul/ Ne înălțăm în cinste fiecare/ Noi toți – Partidul, Patria, Poporul”. A treia poezie se numește

Atitudini

„Izbînditorul”: „E Nicolae Ceaușescu steagul/ Pe care-n ceas de luptă și răscruce/ Am scris, precum în piatră, Unitate.// Și comunismului i-om trece pragul/ Cît Ceaușescu, vajnic, ne conduce/ Independenți și-n suveranitate”.

Din „Carnetul de partid, numărul unu”, aflăm: „Carnetul de partid numărul Unu.../ Un Unu ca un steag desfășurat,/ Purtat de Cel ce-n lupte ca gorunu/ De neclintit în vifore a stat (...)// Carnetul de partid, oricare număr,/ De-l porți și tu, mai mare cinste nu-i,/ Cu Ceaușescu-n pas, umăr la umăr./ Să-naintezi, luptînd, sub steagul LUI”. Din „Revoluționar și ctitor” mai aflăm alte „metafore”: „Și-astfel revoluționara pasiune/ Prin Nicolae Ceaușescu se preface/ Într-un temei de nobilă comuniune// A ctitoririi și-nnoirii ceas de pace./ Cîrmaci, neobosit, de-aceea-n veci condu-ne,/ Cu-a ta clarviziune și cu braț tenace.” Comentariile vă aparțin, noi doar vă reamintim cum a fost odată, când o generație literară era la putere. „Măreț precum Carpații”: „De-acum, istorie, pe bravii tăi, Bărbații,/ În Nicolae Ceaușescu-i recunoști:/ În demnitatea lui măreț precum Carpații/ Și vrednic gospodar și comandant de oști”. Sau din „Independenți și suverani”: „Și suverani, sortiți izbînzii deci,/ Căci chiar de stau primejdii

mari la pîndă/ La finele de secol douăzeci/ Ni-i Ceaușescu drumul spre izbîndă”. Aici s-a înșelat amarnic poetul. La finele de secol douăzeci i se făcea pomană de 11 ani lui Ceaușescu, cel care nu a reușit să evite rafala de gloanțe de la Târgoviște. Oare ce-o fi gândit poetul Stoian atunci? A plâns ori a trecut de partea revoluției, ca mai toți?!

Dar știți că există și o „Hartă Ceaușescu”? La paginile 18-19 din „Răsunet peste țară”. O reproducem, doar generația 60 înseamnă și generația Ceaușescu: „O hartă Ceaușescu are Țara/ De-oriunde ai privi, jur-împrejur,/ De cînd istoria, vizionara,/ Dădu geografiei nou contur// Pe unde și-a purtat El, repezi, pașii/ Dînd brazdei rod, ca bravi semănători,/ Descinseră pe urme uriașii/ Să-nalțe munți de ziduri pînă-n nori.// Iar dealurile-au coborît și ele/ Odată cu al cîmpului cules,/ Din grîu și din porumb, cu boabe grele,/ De-a dreptul vîrfuindu-se în șes.// Din Transfăgărășanul care brăzdează-naltul/ Pînă-n Canalul Dunării spre Mare/ E-un relief mai tare ca bazaltul,/ Contur de generații viitoare.// De-aceea nu urzeală de gherghef,/ Nici efemeră-nșălăre nu-i/ Poemul ce-ntr-al țării relief/ Se-nveșnicește spre cinstirea Lui.// Cîmpii și dealuri, iar în mijloc munții,/ Cu-al lor rotunde atît de-armonios/ Precum o diademă-n jurul frunții/ Cu țara-l înconjoară drept prinos”.

După cum ne-am dat seama pînă acum, poezia generației 60 e una lozincardă. Dacă nu credeți, citiți mai departe „Trăiască Președintele, Trăiască România!”:

„Români, maghiari, germani, de orice neam,/ Pe cîți ne ține, maică bună, glia,/ Cu toți ca frați aici găsit-ne-am:/ Trăiască Președintele, Trăiască România!//(...) Iar dacă scut avut-am în trecut,/ Cu-atît mai de ne-nvins ni-i azi tîria/ Pe-acest pămînt eroic renăscut:/ Trăiască Președintele, Trăiască România!” În ianuarie 1985, Stoian publică „Vrednicia pămîntului”, la zi aniversară: „Oamenii toți de-aceea cu dreptate/ Pătrunseră-n miezul cuvîntului/ Numindu-l pentru-acestea toate/ Ca-ntr-un mit: VREDNICIA PĂMÎNTULUI”. Am citat prea mult din acest volum, așa că-l aruncăm cât colo, trecînd la „Tînăr peste țară”, din 1988, în căutarea poeziei. Dar, se pare, au existat poeți, care au publicat zeci de cărți de poezie, dar fără a scrie... poezie adevărată.

În „Măreț precum Carpații”, Stoian scandează, cu bătînd din palme: „De-aceea triumfînd ca-n cîmpuri, primăvara,/ Ca și la cel de-Al Treisprezecelea Congres,/ Cînd comuniștii-n fruntea lor, în gînd cu Țara,/ Pe Nicolae Ceaușescu-au reales”. O profeție, așa a fost. Ultimul congres, când a avut șansa istorică de a se retrage în noiembrie 1989. În volumul „Tînăr peste țară” sunt reluate mai multe poezii din „Răsunet peste țară”, așa că vom cita cîte ceva din ce e nou. Din „Revoluționar și ctitor”, de pildă: „Și-astfel revoluționara pasiune/ Prin Nicolae Ceaușescu se preface/ Într-un temei de nobilă comuniune// A ctitoririi și-nnoirii ceas de pace./ Cîrmaci, neobosit, de-aceea-n veci condu-ne,/ Cu-a ta clarviziune și cu braț tenace.” Din „Independenți și suverani” (cum sună... suveranismul astăzi, 2025?!): „Și suverani, sortiți izbînzii deci,/ Căci chiar de stau primejdii mari laa pîndă/ La finele de secol douăzeci/ Ni-i Ceaușescu drumul spre izbîndă.”

E deja prea mult, am înghițit nu poezie, ci vomă comunistă, dar e una ce face parte din generația 60, așa că trebuie doar să luăm aminte. Nu doar Adrian Păunescu și Corneliu Vadim Tudor au scris astfel (dar nu în... cantitatea lui Stoian), ci mai toți, cum s-a văzut au făcut pactul cu diavolul.

Nicolae Stoian, pînă la urmă, își dă seama că a neglijat pe cineva, pe Tovarășa. Încheiem acest capitol cu versificația (că nu e poezie) „Așa vă știm”:

„Așa vă știm: alături de o viață,
Mereu pe-aceeași cale ne-ntreruptă
Întru aceeași cauză măreață,
Reazim avînd tovarășa de luptă.

Așa vă știm: la greu ca și la bine
Cu-ai muncii fii – un gînd și o voință
Stindardul comunistelor destine
Purtîndu-l tot mai sus, spre biruință.

Așa vă știm: în primăvara vieții
Scrutînd cu îndrăzneală viitorul,
Tineri mereu în Țara tinereții,
Slujind Partidul, Patria, Poporul.”

Ne oprim aici, deși am fi putut continua pe zeci de pagini. Am lăsat versurile necomentate, pentru ca fiecare să le comenteze-n gînd. Dacă dorește cineva să ne combată atitudinea noastră etică asupra poeziei șaizeciste e liber să o facă dacă are argumente.

Jean DUMITRAȘCU

Mihaela Albu: În labirintul cărților

Volumul Mihaelei Albu, *În labirintul cărților*, subintitulat *Studii, eseuri și cronici literare*, Editura Eikon, 2024, este al V-lea pe care Domnia sa îl publică sub amintitul titlu generic. Este, deci, vorba, de o activitate prodigioasă și prestigioasă, susținută de o întreagă viață de cercetare. Despre munca inclusă în cele 248 de pagini, sunt grăitoare ambele părți ale volumului: prima, intitulată *Studii și eseuri*, se referă aproape exclusiv la literatura exilului, iar cea de a doua, *Cronici, recenzii*, cuprinde nu mai puțin de 5 rubrici, care desemnează tipurile de cărți la care se referă: A) Poezie, B) Romane, nuvele, povestiri, C) Memorialistică, D) Interviuuri, E) Istorie și critică literară. Autoarea adaugă și un indice de nume, unde, cu excepția literelor K și X, pentru care nu a găsit niciun nume, la fiecare dintre celelalte litere ale alfabetului a menționat un număr însemnat de literați.

Relativ la prima parte, reamintesc faptul că Mihaela Albu este o cercetătoare pasionată și asiduă a literaturii exilului, publicând mai multe volume de unic autor sau în colaborare cu Dan Angheliescu. Dintre acestea, în volumul *Din exil acasă ... cu Eminescu de mână* a reprodus texte necunoscute în țară, de comentare a poeziei sau și a ziaristicii lui Eminescu de către nume mari din exil, cum ar fi Mircea Eliade, Vintilă Horia sau Constantin Amărieuței. În prezentul volum, ne oferă, între altele, o surpriză similară despre *Lucian Blaga – omul și opera – în oglinda exilului românesc anticomunist*. Autoarea redă fragmente în care Ștefan Baciu îl apreciază pe Blaga ca om cu verticalitate morală, iar Barbu Zevedei, fostul asistent al magistrului întru filosofie, ca enciclopedist care, în particular, era un om lovace, modest și generos. Despre filosof, sunt redată mai pe larg, aprecierile lui Octavian Vuia, fost student al lui Heidegger, în volumul *Dimensiunile cugetării românești, München, 1982*, și cele ale lui Vintilă Horia din lucrarea sa *Introduction dans l'Histoire de la philosophie roumaine moderne/ Introducere în Istoria filosofiei românești moderne* (tradusă și publicată în română la Editura Jurnal literar, în 1999). Despre poet, s-a pronunțat cel mai mult Basil Munteanu în a sa *Panorama literaturii române contemporane* (1938), numindu-l „poet al misterului cosmic”. Tot în prima parte, pe lângă Blaga, autoarea dedică studii sau articole și exilaților Grigore Cugler, apreciat ca urmuzian, și N. I. Herescu, prezentat cu activitatea sa jurnalistică din țară și din exil, precum și endogenului Constantin M. Popa, prestigios critic literar al revistei *Mozaicul*. Studiile au aceeași amprentă a cercetătoarei, care apelează la fapte, adică la texte din lucrările celor analizați, pentru a surprinde specificul activității acestora.

În partea a doua, în primele două grupaje, dedicate poeziei și prozei, Mihaela Albu se oprește cu empatie și receptivitate asupra câtorva nume de poeți și prozatori. Poeții sunt George Vulturescu (axat – arată autoarea – pe tema simbolică a Nordului și pe alte motive adiacente), Mihalache Tudorică (preot-poet contemporan, apreciat nu numai ca păstrător al tradiției psalmilor arghezieni, dar și printr-o „îndrăzneală” chiar și mai mare”, prin versuri ca acesta: *Am fost la Dumnezeu acasă/ și i-am bătut cu pumnul în masă*), Crisula Ștefănescu și Mihaela Agulescu-Neumeister (ambele ilustrate ca poete ale iubirii), precum și Mircea Nincu (poet craiovean actual, apropiat și el de Argezi prin căutarea cognitiv-poetică a inimii care bate în lucruri, cum se exprima într-una dintre poeziile sale Lucian Blaga). Dintre prozatori, doi aparțin exilului, și anume N. I. Herescu cu romanul *Agonia fără moarte* (publicat în franceză în 1961 sub pseudonimul Ch. Séverin și tradus în română în două volume în 1998 și 1999) și Constantin Eretescu, cu romanul *Capcana* (apărut la editura Spandugino, în 2020). După analiza comprehensivă a conținutului celor două romane, fiecare din ele

având ca personaj principal un literat exilat, ceea ce permite autorilor să se refere deopotrivă la viața captivă din patria căzută în sfera comunismului sovietic, dar și la o anumită însingurare a exilatului, Mihaela Albu afirmă apreciativ: „*Capcana* – un roman care, în opinia noastră, alături de *Dumnezeu s-a născut în exil* (Vintilă Horia) și *Agonia fără moarte* (N. I. Herescu), completează și înobilează literatura contemporană”. Cealaltă prozatori români sunt prezentați cu cele mai recente cărți: Varujan Vosganian cu *Povestiri despre oameni obișnuiți* (Ed. Polirom, 2022), Dumitru Augustin Doman cu *Omul cu drujba roșie și alte povestiri* (Ed. Limes, 2022) și Ștefan Mitroi cu *Poveștile cerului, poveștile pământului* (Ed. Rao, 2021). Despre primii doi autoarea remarcă faptul că ambii transformă în literatură oameni obișnuiți și teme ale realității actuale, fie printr-un fel de „văd enorm și simt monstruos” la primul povestitor, fie printr-o „lentilă postmodernă” la cel de-al doilea, pe când la Ștefan Mitroi orice narațiune este „un fel de cântec al unui trecut magic”, întrucât autorul poetizează ființele dragi ale copilăriei petrecute la sat.

Următoarele rubrici, de *Memorialistică* și *Interviuuri*, sunt consacrate, fiecare, câte unui singur autor și unei singure cărți: Boris Rozescu, *Refugiul unui copil în România. Note de jurnal din anii 1940* (Ed. Cartea Românească, 2022) și, respectiv, Crisula Ștefănescu, *Interviuuri la radio Europa Liberă* (Ed. Aius, 2023). Autorul memorialist este apreciat pentru încarnarea ideilor abstracte din cărțile de istorie cu fapte concrete și întâmplări personale, iar Crisula Ștefănescu, prezentată anterior și ca poetă, pentru reliefaarea rolului intelectualului în societate, prin convorbiri cu personalități ca Ana Blandiana, Augustin Buzura, Silviu Purcărete, Marcel Chirnoagă ș.a. În rubrica finală, autoarea se referă la noutățile aduse în problematica abordată de cărțile semnate de: Theodor Codreanu – *Revizuirii Critice*, Ștefan Ion Ghilimescu – *Scriitorul roman. De la doctrina și omagiile de partid la premiul Nobel*, Dumitru Sârghie – *Pan M. Izvirescu la microfonul radiodifuziunii române*, Ioan N. Roșca – *Portrete cu peniță Claps*, Stan V. Cristea – *Marin Preda. Anii formării intelectuale*, Ana Dobre – *Ștefan Dimitriu. Confruntarea cu Sfinxul*, Tudor Nedelcea – *Grigore Vieru sau Primăvara basarabeană*, Florentin Popescu – *Acei scriitori minunați și escapadele lor*.

Întregul volum reconfirmă faptul că poeta, prozatoarea și cercetătoarea Mihaela Albu urmează imperativul filosofului Francis Bacon din zorii epocii moderne, potrivit căruia cercetătorul trebuie să procedeze ca alina care culege nectarul din flori și îl preface în miere. De aceea, prezenta carte despre alte cărți invită și incită la lecturarea acestora prin analizele și aprecierile consistente, la obiect, prin care se recomandă și pe sine, inclusiv printr-o expunere atractivă.

Ioan N. ROȘCA

Scrisoare întredeschisă

Domnule Varujan Vosganian,

Am citit și recitat scrisoarea dvs. către „dragii confrăți” ai Filialei din Iași a Un. Scr. R. și scriu așa pentru că siglaUSR nu mai e a noastră. Nu pot să nu vă răspund. Asta pentru că nu vreau să mai traversăm „vremi sărace”/de restriște pentru scris și scriitori, iar Uniunea să nu mai fie o comunitate fără comuniune.

Da, fără cultură (și încredere, credință în ea) suntem într-un pustiu, deșert și alte sinonime. Ne pricepem să deșertificăm spațiul nostru cultural. Cât despre cei care manifestă dispreț pentru cultură și educație (nu puțini), ei merită tot disprețul. Mai ales când sunt batjocoriți „cei duși cu apusul pe umeri”, cum formulați dvs.. Și-l aprob pe N. Breban, pentru care atacul la Cioran al Martei Petreu denotă „carierism cultural josnic”. Cică intrarea în Academie ar fi justificată prin „noutatea temelor”. O fi blasfemierea lui Dumnezeu „înnoire tematică”? Ambasadorul Muraru vrea să-l interzică pe Țuțea, arestat în 12 aprilie 1948 și executând 13 ani de detenție. Nu se spală de mizeria asta nici în cele 7 băi ale imobilului de lux, plătit din banii românilor nevoiași, a căror istorie n-o place istoricul frate geamăn.

D. Stăniloae e blasfemiatic continuu, deși trebuia trecut de mult în rândul sfinților. Ca și Mircea Vulcănescu, rămas „criminal de război”, conform sentinței unui Tribunal al poporului, stalinist. Toleranța noastră e de cele mai multe ori ridicolă, mai ales în vremi neprielnice, când e nevoie de un dezinfectant violent pentru cei care îl neagă pe martir. Deranjează cuvintele sale? „Fără religie și istoricitatea lui Iisus, lumea e un imens pustiu de sare și cenușă.” Și-mi vin în minte „ouăle demonice”, ca să le spun ca Bulgakov, din care a expandat lozinca laicității republicane, la 1789: „Spânzurați popii cu mațele regelui.” Zis și făcut după „cotitura” din 1944, dar și în zilele noastre, când i se ridică statui lui Marx și lui Stalin, iar Lenin rămâne neîngropat.

Solidarizarea breslei ar fi prima necesitate. Or, între generații e multă ură, iar ura condamnă fără argumente. Bătrânii sunt etichetați uzați, demodați, perimați, terminați. S-a început, după acel Decembrie, cu reactivarea lui Mihail Ilovici, un negativist găeștean, cerând penibil, într-un manifest, *Arderea Bătrânilor!* Un autor de conspecte plat didactice de la Universitatea „Cuza”, pe care nu-l mai numesc, a susținut că respectul pentru valori românești ține de... ceaușism. Au urmat violuri voioase asupra capodoperelor, de la *Miorița* la *Moartea căprioarei*. Un prozator și politician din Zalău și-a găsit titlul: *Să ardă cărțile!* De ce? Pentru că sunt „gunoiul trecutului”.

Arderea a tot e obsesia lui CTP. Vrea arderea poemelor lui Nichita Stănescu, în calitate de *mânz sec*, pesemne. Numai că focul nu are putere, cartea arsă e mai puternică decât flăcările. La Red Bradbury, în *Fahrenheit 451*, „reacționarii” memorează cărți care sunt planificate pentru ardere. Ficțiune? În închisorile comuniste a fost realitate. În cei 18 ani de *Aiud însângerat* și alte temnițe, „reacționarul” Grigore Caraza a memorat mii de versuri din

Radu Gyr și Nichifor Crainic, puși iarăși la index. Gyr a stat închis cam jumătate din viața de om matur, iar un poem social i-a adus condamnare la moarte. „Antisemitul”, după Al. Florian, a înființat Teatrul evreiesc *Barașeum*, primul din Europa. În replică, am scris o carte intitulată *Ridică-te, Gyr, ridică-te Crainic!*, iar un coleg scriitor m-a apostrofat: „Ție ți s-a făcut de pușcărie.” Se vede treaba că am capacitate delictuală.

În ce mă privește, apreciez solidaritatea, nu și complicitatea de grup, grupare, gașcă de combinagii și cățărători. Am cerut Expresivitate și cinste!, pe urmele lui Caragiale („Cinste și gramatică!”), acum cer Etică și estetică!

Dvs. cereți „demnitate etică”, de acord. Numai că aceia care și-au păstrat demnitatea sub regim comunist nu sunt celebrați cum s-ar cuveni. Așteptăm să vorbească în locul lor mormintele, gropile comune? Ion Lazu s-a zbatut să le ridice o troiță în curtea Uniunii. Proiect respins, pentru că în lista lui erau legionari ca Vasile Militaru, unul dintre cei mai demni poeți pușcăritați politic. De o demnitate fantastică! Acum nu se confundă legionnaire cu legionar, ca să se întoarcă Neagu Djuvara în mormânt?

Și trebuie să se încheie odată cu „dovezile” CNSAS. Cezar Ivănescu a murit din cauza acuzelor nefondate. Sau ne obișnuim cu *normalitatea nefirescului*? Nea Gogu Rădulescu, înscris în GDS antum, deține, în Comana, și uliță cu numele lui, și statuie. Mircea Vulcănescu nu le poate avea? Nici Mircea Eliade, că nu vrea Manea, nici Cioran, că nu vrea Marta Petreu. După 46 de ani în exil, autorul capodoperei *Dumnezeu s-a născut în exil*, Vintilă Horia, n-ar merita o statuie? Zigu Ornea l-a avut în grijă pe Dobrogeanu-Gherea. Nu cumva să rămână fără grup statuar de păstrat, iar un bust foarte modest al lui Goga, într-un colț de Copou, a fost hulit la Iași. La hulă suntem neîntrecuți. Ce nu știu hunterii, care țintesc tot ce este amprentat național, e că, imediat după ocuparea României de sovietici, bustul lui Goga din Rotonda scriitorilor din Cișmigiu a fost decapitat.

Avem Ziua Culturii, dar dispar instituții de cultură, muzee, biblioteci... La sate e și mai rău. Când am aflat că edificiul central al Muzeului Național al Literaturii Române

Atitudini

e revendicat, în urma unei decizii judecătorești aberante, mi s-a părut glumă proastă. N-a fost. Noul proprietar a cerut chirie de 30.000 de euro anual. Primarul General n-a alocat suma. Mihai Sturdza a decis evacuarea : la 125 de ani de la moartea lui Mihai Eminescu, în 15 iunie. Ce-a mai contat protestul salariaților?

Și, pentru că știm cum se trăia pe *Planeta maimuțelor*, se pare că vrem să inversăm procesul darwinian (contestat de însuși Darwin, care, spre sfârșit, renunțase la teoria sa evoluționistă, supranumită „evanghelia dracului”, și citea Psalmii), să asistăm nepăsători la transformarea omului în maimuță, renunțând la etnie, religie, limbă. Des-figurăm istoria: pentru Boia, Unirea e doar o ipoteză. Vă mai amintiți de Sorin Mitu și de „miturile” lui, împotriva etniei și originile ei? Iar proaspătul ministru al Învățământului, prof.univ. Daniel David, ne vrea analfabeți funcțional la materia istorie: o oră (pe săptămână) și să mor! Formare civică fără cunoașterea trecutului? D. David vrea să „optimizeze” (e verbul său) etnia, în 10 ani.

Când s-au comemorat, în 2001, 400 de ani de la moartea tragică a lui Mihai Viteazul, la Cluj, într-un ziar de limbă maghiară, Szabo Csaba a înșirat o droaie de mistificări, nerozii, minciuni. Că Bathory l-ar fi convins pe voievod să renunțe la independența Țării Românești, în favoarea Transilvaniei, că victoriile au fost ale lui Bathory cu oamenii lui, la Târgoviște, Giurgiu, București, că secuii au câștigat bătălia de la Șelimbăr...Cum să replici dacă nu știi istorie?

A ajunge de la Tisa pân' la Nistru, e, ca-n istoria lui Roller, obiectiv fascist. Pe vremea școlarizării mele, țăraniii desculți, „fantomele albe” de la Mărășești erau, după Roller, ...imperialiști. Însă știam de la părinți și de bunii profesori de liceu 5 cuvinte: „Pe aici nu se trece.”

Trebuie să recunoaștem că nu suntem departe de distrugerea identității lingvistice (avem două state românești, dar și două limbi, româna și moldovineasca. Pentru Constantin Barbu, am ajuns la *apocalimbă*, după cum ne vorbim limba, „comoara din adâncuri”. Odată cu digitalizarea, dispăre și scrisul de mână, chiar dacă mai există Ziua caligrafiei. Eu mă trag din *Homo Gutenbergensis* (mulțumesc, Șerban Foartă!), nu din Homo Zappiens. Mândruță, inevitabilul teleast, saluta cartea pe dischetă. Argument: cu discheta nu te mai poți șterge în fundul curții. Cu „Dreptatea”, da, poți; și cu „Adevărul”.

Exprimarea e liberă, spațiu e destul (avem reviste culturale fără număr, deși cele mai bune dispar, ca „Pro Saeculum” din Focșani), dar e ocupat de diletanți. Iar *călătoria diletanților* duce spre premii literare acordate sub egida prieteniei. Un președinte de juriu i-a dat premiu gras, la Scriitorul anului, nevastei sale. Și i-am dat dreptate lui Nicolae Panaite, care, în „Expres cultural”, a afirmat curajos că „sunt susțineri pentru unii în detrimentul altora”.

Apele evaluării, o, sunt destul de tulburi. Topurile? N-au valoare, de vreme ce cocoată foarte sus veleitari care știu să se afirme. Avem bucătari celebri, celebrați ca poeți ai păstârnacului, o filosoafă în chiloți roșii ocupă raftul librăriei Cărturești, lângă Dinu Noica, alta e oripilată de scrierile lui Goma, atacat de lunetiști literari din toate pozițiile și luptând de unul singur.

Scriitori care ar trebui să conteze sunt marginalizați, iar tot soiul de primare sunt scoase *en vedette*, conform Dictaturii Fun. O fi mai profitabil să scrii maculatură decât literatură? Cititorii sunt împinși spre lecturi *guilty pleasure* de Danielle Steal și alte autoare fără stil. Consumismul a biruit prin Dan Brown și Coelho. Cică să nu ne luăm (prea) în serios. Pas cu pas spre uniformizare culturală (pardon, sub-culturală!), prin *cancel culture*, prin „cărți trecătoare”, cum le-a numit G. Călinescu, batjocorit de habilitatul Ghiță de la Craiova. Dar Eminescu n-a fost ironizat de unii și de alții, chiar de ziua lui?

Christian Schenk se simte pe dreptate nedreptățit pentru munca uriașă, pe peste 50 de ani, de a propaga cultura română peste hotarele ei: 380 de autori, clasici și contemporani, în antologii, iar procesul de difuzare e în dinamică. Și n-a confundat cultura cu culturnicii. Și-a dat demisia din Uniune, Filiala Iași, nu pentru că acolo n-a fost respectat și iubit, ci ca să tragă un semnal de alarmă: de ce U.S.R. nu are o secție de traducere a literaturii noastre în străinătate? Că I.C.R. știm ce și pe cine promovează. Încă o vorbă vă mai spun privind scoaterile din Uniune. Știu că a nu tolera ce nu-i de tolerat nu-ți aduce mulți prieteni dintre oficialii trecători ca apele, dar a-ți spune deschis opinia nu trebuia să ducă la pedeapsa excluderii. Oare cei refuzați ca membri, pentru opinii contrare, n-ar fi cazul să fie reprimiți (dacă o vor) în Uniune? Octavian Soviany merită indemnizație de demnitate. Și Liviu Antonesei, și Alexandru Petria, și Claudiu Komartin.

Cum merg lucrurile, Un. Scr. R va deveni loc interzis celor talentați. Moștenim de la Traian Iancu „trepte tarifare”, avem ne-scriitori (porțile Uniunii sunt cam vraiste), scriitori de rând și excepții. Cum îi deosebim? După juma de pensie sau după indemnizație de merit? Dar câți politrucii nu dețin așa ceva! La noi, la Iaș, profesorilor realismului–socialist, șefi peste „puncte de cultură”, cum li se zicea teatrelor și editurilor, li s-a asigurat o existență prelungită și confortabilă prin indemnizația aceea. Ca bonus, sunt și cetățeni de onoare.

Ce-a fost bun trebuia păstrat. Editurile profesioniste, CAR-ul, casa de odihnă de la Cumpătu... Un cămin, un spital, un *mouoir* ar fi prea mult? Oare copiilor nu le pasă că părinții pleacă neîmpăcați? Scrie presa că pe DRP l-au trecut prin spitale și azil. N-avea nici telefon (confiscat). Niculae Gheran a suferit mult că fiul era neinteresat de munca lui, de 50 de ani, pentru Rebreanu.

Da, am câștigat dreptul de a scrie ce și cum gândim, nu planificați de cenzură, dar am pierdut drepturile de autor, gratuitatea tiparului, prezența în librării... Am spus librării? La Iași, sunt puse în locuri dosnice, ne-la-locul lor. De la cărți epurate din biblioteci și topite, am ajuns la biblioteci desființate.

În ce mă privește, sunt de un optimism nemărginit și sper să îndreptați ce-i de îndreptat, ca Președinte al Uniunii, începând cu sigla.

Multe s-ar rezolva respectând un decalog al scriitorului. Eu l-am redus la trei porunci indispensabile: răbdare, credință, iubire.

Magda URSACHE

Aroganțele Lidiei Zadeh Petrescu

Cu un titlu acoladă incitant, care nu e împrumutat de la un text din cuprins, rămânând astfel criptat, cel mai recent volum de poezii al **Lidiei Zadeh Petrescu** se intitulează *Aroganțe* (275 p.) și apare la Editura Eikon, București, 2024. Numele poetei este, însă, cunoscut poate în egală măsură și iubitorilor de artă plastică și cititorilor de poezie; personal, îl cunoșteam din volumul său de poeme, *Consecințe*, publicat la aceeași editură bucureșteană și lansat la Târgul internațional de artă MoBU în 2023. Ca și acel volum, și *Aroganțe* este însoțit de ilustrațiile autoarei, pe coperta întâi a acestuia fiind reprodus tabloul *Spovedania*. Cu aceste două chei, fără a nesocoti că artista era desemnată de Agenția de Presă Culturală și Sportivă (A.P.C.S.) cu calificativul de *personalitate a anului 2023*, cititorul poate accede în universul poemelor sale și la mesajul lor. Numai că în cazul Lidiei Zadeh Petrescu cititorul nu trebuie să pornească de la premisa exclusivă a interferenței picturale în sine cu lirica, ci numai să o presupună; de altfel, ilustrațiile nu sunt nici ele întâmplător așezate în pagină – poezia se detașează într-o anumită măsură de realitate tot cam așa cum Paul Cézane se despărțea din rațiuni pragmatice de impresionismul pe care îl slujise („În suflet este veșnic o mare adunare/ Și nici măcar de mine îmi pare că n-am loc/ Așa că-mi pun paltonul și sacul în spinare/ Și plec fără regrete că simt că mă sufoc” -p.150).

Oricum, o doză de suprarealism răzbate din versurile Lidiei Zadeh Petrescu; o lume umanizată în solitudine sau chiar în contingentul banal, contestabil – lume de tip *non sequitur*, transcendență irațională („Pe pagina șapte/ Cineva azvârle în oraș un pumn de greieri/ Diminețile mele sunt verzi/ O pasăre mă ignoră” -p.147). *Spovedania* invocată în pictura de pe copertă pare mai degrabă o înfruntare trufașă a expierii, deci mai puțină smerenie și asumare.

Volumul este deschis de avertismentul unui *motto* cu profunzimi existențiale – singurătatea ajunsă dimensiune ocultă a vieții: „În inima mea este închisă memoria eternei singurătăți și tot ce am trăit va fi mereu purtat cu mine...” Monotonii apăsătoare reclamă evadarea din obsesiv și recurențe într-un singur sens, cel al salvării necondiționate: „E-o liniște prea grea apăsătoare/ Aș mai citi o carte dar sunt tristă/ Și nu am chef să scriu nici despre mare/ Cu ochi încețoșați când n-am batistă” (p.241). Lidia Zadeh Petrescu demonstrează cu poezia sa nu doar har incontestabil, ci și cultura teoriilor literaturii fără a ascunde idiosincrazii vanitoase pentru poezia clasică, față de sonoritățile ei atâta vreme cât, iată, mai au încă multe de spus, iar asta îi dă noblețea acelei științe a literaturii operante evident de-a lungul rostirii: „În versuri ce-s simple povești din nevoie/ Prin valuri mă zbat să ajung iar la barcă/ Văd drumul pe care am mers către Noe/ Când vestea salvării venea dinspre arcă” (p.173).

Dacă în pictura Lidiei Zadeh se văd reprezentări ale lumii de la straniu la expresii ferme, la șablon și arhetip operând în proporții, în umbre și lumini, în virtuțile culorilor sobre, în poezie, autoarea își găsește o identitate pronunțată nu în femininul banalizat al dăruirilor declarative și al reflecțiilor tardive, ci în moderație și verosimil: „Să te iubesc și eu ar fi menire/ Profund și larg și-nalt pe cât se poate/ Atinge al meu suflet c-o privire/ În pașnic fel și-n scrisul tău, și-n soapte// Când năucirea mută te supune/ Din zori de zi până în miez de noapte/ Spre grație, speranță, rațiune/ Să-mi dai curaj până în prag de moarte” (p.128).

Poeta exprimă ferm opțiunea purității, a consacrărilor sacralizate în opoziție cu sterilitatea zgomotosă, cu demitizările agresive: „Trăiesc vis autentic fără țară/ Când pașii prinși în cerc sunt temători/ Și silueta-mi ziduri înconjoară/ Într-un altar ferit de trădători” (p.22). Consecventă cu sine, poeta-pictor Lidia Zadeh Petrescu este ispitită de încercarea ideii în reflecțiile lirice, în definire, și nu este un păcat atâta vreme cât nu caută *arogante*

siluiri ale gândirii filosofice în sine, ci își caută inteligent referențialul pentru raportări grăitoare: „Regrete inutile, atacuri cerebrale/ Minore, fără sânge în vase clandestine/ Durerea se tratează pe brânci în catedrale/ Credințele-n esență sunt dogme misogine/ ca false rugăciuni din vise uterine” (p.104). Afirmarea și percepția sinelui în determinismul universului sensibil e ușor mecanicistă prin singularitate și destin: „Pereții mă-nconjoară și m-apasă/ Într-un decor prea sumbru mă-nfior/ Prin timpul efemer sunt într-o plasă/ Ținută-n mâini de sfori și Creator” (p.16). Apoi ajunge cunoștință, conștiință, sine: „Prin glasul tainic ce se naște-n mine/ Aș vrea să trec ca simplu privitor/ Să cred în el și-n ziua care vine/ Că morții vor fi doar cei ce cred că mor” (p.30). Ori altfel, luând ca argument însăși Creația: „Ai fost un vestitor dintr-o lumină/ Dar ai ales o clipă în surdină/ Din clipele atâtor zile pline/ Ce s-au răsfrânt în timpul care vine/ Să zămislești pe cer o stea străină” (p.53). Pictorul se contemplant în metafore de șevalet, într-un limbaj polivalent, articulat în sensuri sigure, deschise ieșirii din ambiguități: „Am proclamat nimicuri în sinteză/ Tot colorând furatele apusuri/ Prin calmul inculpat de diateză/ Spre orizonturi fără compromisuri” (p.152).

O remarcă: sonoritățile versului clasic sub stăpânirea fermă a limbajului poetic lasă deschise în ritmuri și în asonanțe potențiale trimiteri de referință uneori gata nu să impute, ci numai să indice legături formale cu modele din poezia noastră interbelică – Voiculescu, Topârceanu, Minulescu...: „Deșteaptă ca o faptă inutilă/ Dintr-un jurnal corupt de mic tiraj/ Aș da ovulul meu pe o pastilă/ Și-un vers incert să am curaj” (p.208) sau „Vremurile sunt scadente/ Anii se rotesc în hore/ În cuvinte, sentimente/ Când profunde, când minore” (p.155).

Pictorița Lidia Zadeh Petrescu își conturează ferm, în ingeniozitățile impetuoase ale verbului său, universul poetic: „Ești ultimul regret din călimară/ Și-ți scriu în fiecare seară versuri/ Ești felul meu de-a fi odinioară/ Îmi ești lumină, umbră și consensuri” (p.160) ori „Aș colinda descultă lumi de piatră/ Purtând în minte-a scrisului povară/ Și-aș face un popas lângă o vatră/ Să cuget câte-un gând ca prima oară” (p.145). În cazul său, ispita versului modern („Tot așteptând/ O veste/ Cioplitorii de lemne/ Bat cuie/ În pădurile lor uscate./ Cărțile de tarot/ Sunt mincinoase – p.63) nu clatină, nu prejudiciază cursivitatea plastică a discursului liric, însă rămâne totuși o discontinuitate, mai sigur un contrast pe care armoniele celorlalte poezii caută să îl refuze chiar și când e vorba despre reușite evidente (*Oaspeți*, p. 62; *Zgomotul și furia*, p.174 etc.). Așadar, sub titlul lor insidios, *Aroganțele* Lidiei Zadeh Petrescu se legitimează în sens horatian – *Ut pictura poesis* –, însă de la detașări la asumare, din contemplativul pastelat la lucidități existențiale, de la aspirații în *post factum*. Un pictor de sensuri, de metafore și de imagini care pune în competiție de vanități două limbaje performând, cred, în egală măsură.

Julian CHIVU

Nichita și Tom (episodul 12)

Cred că prietenia dintre Nichita Stănescu și Gheorghe Tomozei ar merita o carte în sine, căci ea e plină de dovezi, mărturisiri, texte, imagini, totul adunat într-o mare acoladă de solidaritate și empatie, așa cum transpare din fiecare mărturie. (foto 1)

La rândul lor, Nichita Stănescu și Gheorghe Tomozei aveau mulți alți prieteni (poate Nichita mult mai mulți, în jurul lui se adunase o adevărată curte regală, erau oameni sinceri și pasionați de felul lui de a scrie și de a fi, erau oameni de circumstanță, erau mulți, foarte mulți poeți și poete care cereau din parte-i un fel de document de atestare literară și chiar socială, erau, firește, precum bine știm, și destui infiltrați de organele de supraveghere să fie atenți și să semnaleze tot, tot.

Nu ne miră acest lucru azi, când iată, în „Cartea albă a Securității” (document parțial, cu subiectivitățile inerente, dar publicat după 1990), constatăm că multe evenimente, personaje, situații au fost *documentate* cu precizie de cei care erau de față. Adică de urmăritori.

Cât sunt credibile și cât nu aceste mărturii, rămâne de văzut sau mai degrabă de nevăzut, căci vremea trece, generațiile s-au schimbat, și-au transmis ștafeta, iar aceasta e mai degrabă împuținată, serios diminuată.

Tocmai din cauza farmecului oral al poetului, a spontaneității sale atât de greu de restituit de fapt, notațiile lui Gheorghe Tomozei (iar unele au fost publicate și în timpul vieții lui Nichita, adunate în filele cărții „Manuscrisele de Marea Neagră” sunt tandre și foarte prețioase.

Impresionează felul în care Tomozei a avut în permanență, de la început, revelația geniului lui Nichita Stănescu, a înțeles cât de deosebit e personajul, cât de interesant poetul care la vremea aceea publicase și el „Roșu vertical” (Editura Militară, 1967), asumându-și fără reticență apartenența la epocă!

Dacă pentru alții, dovada de submisivitate și complicitate a fost de natură să îi carieze definitiv, ba chiar să îi excludă sau măcar să îi ridiculizeze (cum este cazul marelui A.E. Baconski, sancționat la nebunie pentru câteva versuri proletcultiste prin care își plătea dreptul de a exista, de a publica și de a trăi, sau

chiar a lui Ștefan Augustin Doinaș, obligat la concesiile după anul de închisoare și marginalizarea socială din care a fost salvat numai de câțiva prieteni și soția sa, balerina Irinel Liciu) poeziile cu amprentă ale lui Nichita, nu au împiedicat sacralizarea lui.

După revoluție, în elanul distrugător creat de ambițioșii cu steagul falfâind, au apărut articole de contestare care însă mai degrabă l-au îmbolnăvit de durere pe Gheorghe Tomozei, supraviețuitor, dar nu pentru mult timp.

„Sunt scriitori care au norocul unor întâlniri cu adevărat memorabile, dar e sigur că și fără ele, desenul vieții lor nu și-ar fi orânduit altcum liniile.

Nu e cazul meu. Nichita mi-a influențat cariera literară cu o „tiranie” fără egal; cu trei ani mai bătrân decât mine, el a debutat la trei ani după mine și graba mea părea să-i impună respect. El m-a decis, stăruint cu laude numai spuse de gura lui, convingătoare, să nu mă „las” de poezie (cum mi se părea că trebuie s-o fac prin anii 1963-65), mi-a retezat gustul excesiv după armoniile clasice cărora mă credeam sorocit și m-a ajutat să „innebunesc” măcar într-atât încât să abandonez poza melancolică-pluvoasă care mi se lipise de vers. M-a ajutat să vreau mai mult de la mine. Să știu să pierd. Să am răbdare.”

Nichita Stănescu și Gheorghe Tomozei în călătoria lor la Histria.

Carte poștală trimisă de Nichita Stănescu către mama lui Gheorghe Tomozei, Franța Stănescu. A păstrat mereu o simpatie nespunsă față de aceasta, laudându-i perișoarele și gustările. O suna uneori chiar când știa că Tom nu e acasă, pur și simplu să vorbească cu Franța care avea de toate, și vorbă ascuțită, și autoritate și umor. Cartea poștală e din Cehoslovacia, la șase săptămâni înainte de invadarea țării de către trupele sovietice, în august 1968.

Pagini din Arhiva Gheorghe Tomozei

Un Nichita foarte tânăr, foarte deosebit și mereu îndrăgostit la culme transpore din evocările lui Tomozei. În 11 iunie 1968, aflat la Praga, îi scrie prietenului Tomozei prin intermediul mamei acestuia, o carte poștală cu scris tineresc și sprintar. (foto 2) Așadar suntem în iunie, anul 1968. Două luni mai târziu, trupele Pactului de la Varșovia dirijate de sovietici aveau să atace Republica Cehoslovaciei (20-21 august). Trupele Pactului cuprindeau efective care reprezentau URSS, Republica Populară Bulgară, Republica Democrată Germană, Republica Populară Ungară, Republica Populară Polonă.

Împotrivirea publică a lui Nicolae Ceaușescu a fost momentul de glorie planetară al României care se împotriva colosului sovietic, și mult, foarte mult din situația ulterioară a intelectualității românești avea să fie explicată prin acest gest curajos și riscant.

După acest moment de solidaritate a poporului român și împotrivire față de tăvălugul sovietic, o seamă de intelectuali de frunte și mai ales scriitori români aveau să se înscrie în partidul comunist.

Această perioadă care nu e foarte depărtată și chiar e documentată copios de istorie, este ceva peste care istoricii literari, judecătorii cei noi, câștigați mai degrabă de partea negării în bloc a unor atitudini, nu a înțelegerii contextului istoric, au trecut foarte ușor.

Dar și acesta este un reflex al supunerii față de o formă de judecare în alb și negru, tot o mentalitate nenuanțată a acelei perioade a Războiului Rece în care ei au scris. Spunând post-factum despre „ce ne-a făcut nouă Nichita”, Tomozei scrie cam așa: „Pe un plan larg, Nichita ne-a putut consola pentru abruptul sfârșit de cântec al unui Voiculescu, pentru „tăcerea” în care o vreme au fost îngenunchiați Argezi și Blaga, pentru moartea, la 21 de ani, a lui Labiș.

A fost poet, Poetul.

Poate ultimul, într-o accepție arhaică a rostului poeziei și al chipului sub care se cade să apară în fața lumii, trubadurul.

A fost mândru și - înconjurat de armate de discipoli, gazetărași dubioși, pictori păguboși, actrițe fără rolă, iubite (îndeobște ale altora) cetățeni, popi, soldați etc.- singur, extrem de singur.”

Acea caracterizare a „curții ” lui Nichita e făcută cumva cu oareșcare

sarcasm, nu avea cum să-l facă simpatic pe Tomozei, care considera că el nu are loc în acea curte, că în anturajul lui Nichita el e *altceva*, istoria lor de prietenie și solidaritate crescândă se consumase mult înainte ca poetul să devină statuia vie care era.

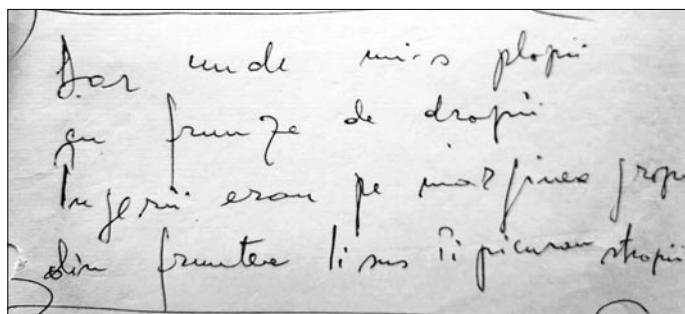
Pe unii din cei aflați în proximitate, Tomozei îi iubea sincer, cum era cazul lui Ion Drăgănoiu sau al Mariei Luiza Cristescu. De alții se ținea departe iar pe unii chiar nu îi suporta. Tomozei era, cum el însuși spunea, ”rău”, era un rău muntenesc mușcător, chiar îi plăcea ”să muște” în mod paradoxal căci imaginea dominantă era de domn delicat, politicos, adesea aiurit, pătruns de-ale sale, plăcut, amuzant, inteligent, fermecător.

Câinele din el ieșea deseori în scris, mai rar față în față dar viața în inamicitate îl consuma și de altfel i-a și scurtat, fatal, șirul zilelor. Este acesta însă un alt capitol al serialului nostru și merită să îl tratăm separat. Textul de mai sus era scris în 16 martie 1984, așadar la puțin timp după moartea lui Nichita, era scris cu slova îndurerării proaspete.

„Doar pentru mine el era numeros.

Existența lui dădea credibilitate oricăror ambiții năstrușnice; el, „activist al suferinței”, știa să viseze și

Nichita Stănescu, Gheorghe Tomozei și prietena lor, prozatoarea Maria-Luiza Cristescu (19 iulie 1943, București - 14 iunie 2002, București)

Patru rânduri scrise de Nichita Stănescu, în perioada în care își scrijelea singur versurile cu pix albastru pe hârtie, ulterior avea să le dicteze amicilor sau celor care se nimerea să fie prin casa lui atunci când îl apuca inspirația. „Dar unde mi-s plopii / Cu frunze de dropii / Ingerii erau pe marginea gropii / Din fruntea Iisus îi picurau stropii”

Nichita Stănescu, Gheorghe Tomozei, Mihai Cârciog.

Pagini din Arhiva Gheorghe Tomozei

niciodată n-a visat numai visele lui. Știa să râdă, să surâdă-mecanici și ele vetuste, astăzi mai greu de deprins. Părea” simplu”, comod, la-ndemână (își făcuse din casa lui, han) părea croit pentru o viețuire de un veac.

A avut sănătate, frumusețe fizică, glorie timpurie (dar mai ales târzie) a avut femei și bani, ba chiar și câteva monede antice și, într-o vreme, o colecție de ceasornice.”

Aș nota, răsfoind astăzi sutele de pagini legate de Nichita Stănescu pe care ni le-a lăsat Tomozei, capacitatea lui de trece peste inamicții și chiar resentimente mai vechi, acordând fiecăruia locul său meritat, lăsând să glăsuiască obiectivitatea. Această atitudine nu ”i s-a întors”, fiind atacat adeseori fără motiv, cu inutile răutăți. Descriind crepusculul vieții lui Nichita, într-un anume fel anticipa tragic propria lui disoluție, care avea să culmineze cu acel 31 martie 1997 când, în ziua care era a aniversării prietenului Nichita, Tomozei moare absurd, la doar șazececi de ani, după un infarct ca să zic așa banal, într-o boală cardiacă netratată, neglijată, ignorată și o pastilă de nitrogliceră absentă.

”Pentru a fi Poetul care-a ajuns să fie și-a ruinat, ordonat, sănătatea. S-a urâțit (cu nu prea mult spor) nu ținea la glorie și lesne se despovăra de polenul ei depus pe tâmpale, s-a lăsat prăduț de parale, s-a lăsat de femeile frumoase, monedele le strângea, avar, spre a le dăruia ori risipi, ceasornicele l-au părăsit și ele. Fiecare om care i-a fost apropiat (nu mai vorbesc de amici ori prieteni) are un Nichita al lui, numai al lui.

Aș putea fi altfel?”

Știu, am promis poetului Virgil Diaconu să trimit mai puține fotografii, imagini, din mărturiile lăsate în *Arhivă* (pentru a ușura sarcina tehnoredactării și a corecturii care îmi dau seama că e grea) și uite că îmi e greu să aleg totuși din noianul de imagini. Am observat că ele sunt preluate de site-uri și de oameni care le difuzează de multe ori fără să mai menționeze sursa. Sursa? Umila sursă a ”prietenului” Tomozei căci totul devine cumva folclor, se transmite într-un vălmășag. Măcar de-ar asigura rămânerea între noi, a operei celor doi și a amintirii unei prietenii.

Cleopatra LORINȚIU

Februarie 2025

O scenă consemnată de Tomozei (în ”Plantația de fluturi”, 1988): „- Vorbiți în numele prietenilor dumneavoastră ori doar în numele dumneavoastră?” Nichita: „Vorbesc în numele numelui meu!” (scrisă în 28 decembrie 1983)

Nuferii

1. Nuferi albi, divini,
Ne cuvântă pe lacuri.
Ei sunt visul meu.
2. Lângă lacul sfânt,
Nuferii albi din cuvânt –
O lacrimă-n vânt.

Lacrimi

1. Aș vrea să mai beau
O cupă din vinul sfânt,
Licoare-n cuvânt.
2. Lacrimi de ploaie
Peste câmpul înflorit.
Ce mult te-am iubit!
3. Raze de soare,
Lacrimi pe-ntreaga zare,
Mărgăritare.

Ce mare e tăcerea

Din cerul nesfârșit, în rază și mătase,
Măicuța mea cămașa vieții mele coase.

Mari păsări de lumină trec seara în șirag,
Lacrima mamei m-așteaptă tot în prag.

Lângă icoana mamei acum e mare larmă,
Iar amintirea ei nu poate să adoarmă.

Acasă luna iară se-ascunde în altare,
Până și bruma toamnei e numai așteptare.

Mi-e dor de pâinea-n vatră, de vinul arămit,
De cerul înstelat în sufletul robit.

Mi-e dor de plaiul drag, când înfloreau salcâmi
Și pe pripoare-urcau, spre infinit, străbunii.

În noaptea care vine n-auzim niciun cânt
Și tot ce-a fost frumos s-a risipit în vânt.

Ne adunăm din vise în ora renăscută,
Când îngeri dorm în stânca misterului, tăcută.

***

Atât de frumoasă e iarna,
Atât de frumoasă e țara,
Atât de frumoase diminețile visului nostru.
Plâng pietrele de mormânt, bolnave de noi.

***

Rugăciunea mea se oprește la 8,
Se oprește în infinitul cifrei 8 –
8 sfinți, 8 mlădițe, 8 raze, 8 iluzii, 8 stele,
8 sori, 8 clipe, 8 iubiri.
Rugăciunea mea se topește în cifra mării descoperiri.

Dan DRĂGOI

Lansare de carte EIKON – K.V. Twain, Lidia Zadeh și Gelu Ungureanu

Editura Eikon și-a lansat la Centrul Cultural Pitești, marți, 11 februarie, câteva dintre aparițiile sale editoriale recente. Este vorba despre volumul Mihai Eminescu, *Sonete/Sonnets*, ediție bilingvă, română-engleză, traducere **K.V. Twain, Lidia Zadeh, A Cappella**, versuri, și trei cărți semnate de către poetul **Gelu Ungureanu**, două dintre ele de versuri, *Nimeni nu așteaptă pe nimeni* și *Pasiunea fantasmei*, iar al treilea de aforisme – *Aserțiuni ludice*. La eveniment au participat, directorul editurii EIKON, Valentin Ajder, Peter Sragher, președintele Filialei București-Traduceri Literare a U.S.R., poeta Silvia Petre, scriitori.

Un interes deosebit îl prezintă volumul bilingv, română-engleză, **Mihai Eminescu, Sonete/Sonnets**, tradus de către K.V. Twain, pseudonimul literar al Diane Cârligeanu (Ed. Eikon, 2025, apărut sub egida Filialei București - Traduceri Literare a Uniunii Scriitorilor din România - Fitralit). Socotind după calitatea traducerii și a aparatului tehnic – introducerea la volum, cronologia, comentariile la fiecare sonet, addenda și bibliografia, cred că ne aflăm în fața unei reușite editoriale.

Antologia din poezia lui Mihai Eminescu cuprinde toate cele 31 de sonete scrise de către poet. O antologie asemănătoare a fost alcătuită de către Petru Creția în anul 1991. Traducerea de față reprezintă primul volum dintr-o proiectată *integrală bilingvă*, română-engleză, a poeziilor lui Mihai Eminescu, ne spune traducătoarea în prefața volumului. Însă sensul „integralei” este totuși schimbat, pentru că prin el autoarea traducerilor înțelege „toate poemele care sunt la un nivel rezonabil de șlefuire și pot fi considerate reale creații artistice” (p. 11).

Această decizie pertinentă nu este totuși respectată în cazul prezentului

volum, pentru că Diana Cârligeanu traduce *toate* sonetele, iar în acest calup se cuprind atât două prelucrări ale unor sonete străine (William Shakespeare și Gaetano Cerri), cât și 26 de sonete nepublicate de către Mihai Eminescu, deci negirate artistic de el. Poetul nu a publicat el însuși decât trei sonete. Celelalte 26 sunt amestecate valoric și impuneau, și ele, o selecție.

Cred că Mihai Eminescu trebuie cunoscut în străinătate prin poemele sale de excepție. Trebuie să vindem un Eminescu rezonant, nu unul călduț.

Lidia Zadeh a citit poeme din cel de-al patrulea volum de versuri publicat în ultimii trei ani, *A Cappella*, la fel de voluminos precum celelalte și elaborat în același vers clasic al secolelor trecute și în aceeași grabă de a tipări imediat tot ce scrie. Pentru că poezia o invadează, iar spiritul ei critic este învins. De aici rezultă și posibilitatea de a regreta, probabil, peste un an sau doi, că nu a fost mai exigentă.

Cele două cărți de versuri ale lui **Gelu Ungureanu**, *Nimeni nu așteaptă pe nimeni* și *Pasiunea fantasmei*, reprezintă o creștere de nivel artistic față de volumele anterioare, iar cel de-al treilea volum, de aforisme, *Aserțiuni ludice*, este oarecum o surpriză. „Aserțiunile ce urmează sunt desprinse din poemele publicate în aproape 15 volume”, ne spune Gelu Ungureanu. Iată câteva eșantioane:

- Numai atunci când cauți cu ardoare prin lucrurile și faptele tale afli care este ponderea inutilităților.
- Chiar dacă o catedrală are fisuri în pereți, ea nu își pierde din grandoare.
- E minunat să destrami imprevizibilul; să te trezești în fiecare dimineață cu bucuria că trebuie să faci ceva.

Revistă lunară editată de
Centrul Cultural Pitești
sub egida
**Consiliului Local Pitești și a
Primăriei municipiului Pitești**

Fondată în ianuarie 2003

REDACȚIA

Director: Virgil DIACONU
Redactor-șef: Marian BARBU
Secretar de redacție:
Simona FUSARU

Redactori:
Lucian COSTACHE
Denisa POPESCU
Liliana RUS
Ion PANTILIE

Corespondenți:
Elisabeta BOȚAN (Spania)

Corectură:
Jean DUMITRAȘCU

Prezentare artistică:
Virgil DIACONU

ADRESA REDACȚIEI:

**Centrul Cultural Pitești,
Cafeneaua literară,**
strada Craiovei nr. 2, bl. G 1,
sc. C, et. I, Casa Cărții, 110013,
Pitești
Tel./fax: 0248/219976

<http://www.centrul-cultural-pitesti.ro>

Cont: 50104122256,
Trezoreria Pitești
ISSN: 1583-5847

Responsabilitatea asupra
conținutului textelor revine
autorilor, conform legii.
Autorii pot avea și alte opinii
decât ale redacției.

Manuscrisele primite
la redacție nu se înapoiază.

Tiparul executat la
VENUS PRINTING SOLUTIONS
lași

**Revista nu publică decât texte
inedite, deci care nu au mai
apărut în alte publicații.**

Actualitate

- Când scoatem la iveală lumina zăvorâtă, albi crini se înclină!
- De Armaghedon să nu vorbim prea mult; aici stăm prost cu ghicitul.
- Săracilor le rămâne copilăria pe ulițe până mor.
- Viețuim într-un secol trist, mult mai trist decât noi, dar tânăr și bătrân în aceeași măsură.
- Prea lunga plimbare de dimineață ne scurtează ziua.
- Să nu ne fâțâim prea mult înlăuntrul nostru, riscăm să ne rătăcim.
- Norocul hărăzit va rămâne totuși o pură teorie înmuiată în hazard.

- Plecând întotdeauna de la posibil, sau cel puțin de la o parte din el, facem pariuri.
- Chiar dacă cei buni sunt luminați, umbresc și ei ceva.

Virgil DIACONU

LANSĂRI DE CARTE ȘI RECITAL POETIC
CENTRUL CULTURAL PITEȘTI
Calea Craiovei Nr. 2, Marți, 11 februarie, 2025, ora 17.00
Invitați: **Lidia Zadeh, Diana Cărligeanu, Gelu Ungureanu, Peter Sragher**
Amfitrion: **Silvia Grigore** Moderator: **Valentin Ajder**

Centrul Cultural Pitești
Arta Devenirii
PROIECT CULTURAL-MOTIVAȚIONAL
Poetii și cărțile lor PREZENTARE
LIDIA ZADEH poetă, artist plastic
GELU UNGUREANU poet, colecționar
VALENTIN AJDER editor (Eikon)
Moderatoare: **SILVIA GRIGORE**, scriitoare

REGULAMENTUL CONCURSULUI NAȚIONAL DE POEZIE DE DRAGOSTE LEOAICĂ TÂNĂRĂ, IUBIREA...

Ediția a XXV-a, 24 aprilie 2025

Centrul Cultural al municipiului Pitești, prin revistele de cultură *Cafeneaua literară* și *Argeș*, organizează ediția a XXV-a a **Concursului Național de Poezie de dragoste Leoaică tânără, iubirea...**

La concurs pot participa poeți sau poete de orice vârstă, membri sau nemembri ai Uniunii Scriitorilor din România și ai altor uniuni de creație. Este interzisă participarea scriitorilor care au câștigat deja un premiu sau mențiune la edițiile anterioare. Pot participa și scriitori străini.

Concurenții vor trimite pe adresa organizatorului 7 poezii de dragoste, creații originale, fiecare poezie fiind printată sau dactilografiată pe câte o singură pagină (eventual două), semnată cu numele real al autorului și având indicat numărul de telefon, emailul și orașul.

Toate poemele vor fi cuprinse într-un singur document cu extensia .doc, .rtf, cules cu corp 16, Times New Roman. Textele vor fi expediate fie la adresa de e-mail cultcentre@yahoo.com, fie poștal, pe adresa Centrul Cultural Pitești, Str. Calea Craiovei nr. 2, Casa Cărții, Bloc

G1, sc. C, et. I, cod 110013 Pitești, jud. Argeș, fie se vor depune direct la sediul Centrului Cultural Pitești, până la data **25 martie** 2025, telefon 0248 219976. Manuscrisele nu se înapoiază.

Câștigătorii desemnați de către juriu vor fi premiați cu diplome și sume de bani, astfel: Premiul I: 700 lei, Premiul al II-lea: 600 lei, Premiul al III-lea: 500 lei, Mențiune I: 400 lei, Mențiune II: 400 lei. Juriul, va fi format din scriitori, membri ai USR.

Festivitatea de premiere va avea loc la Centrul Cultural Pitești, joi, **24 aprilie** 2025, orele **13.00**. Premiile se vor acorda doar câștigătorilor prezenți la festivitate, în baza C.I. Organizatorul nu decontează cheltuielile de deplasare sau de cazare.

Centrul Cultural Pitești
Director
Carmen Elena Salub

Președinte juriu
Director
Cafeneaua literară
Virgil Diaconu

EPOPEEA LUI IZDUBAR

(continuare)

CÂNTECELE LUI SABITU ȘI ALE ZI-SI

Și iată! Tânăra Siduri a dispărut
Și cu Zi-Si-ncoronată-a apărut.
Zei porumbului în semicerc în jurul reginei lor
s-au strâns
Cu bagheta-i magică verde ea regelui îi face semn
Și cu vocea-i dulce ea cântă o baladă veselă
Și corului vesel tot Zi-Si se-alătură:

CÂNTECELE LUI SABITU ȘI ALE ZI-SI

"O vițică în porumb sunt eu,
Kara! Kara!
Înjugată cu vacile voioase zburăm,
Kara! Kara!
Mâna plugarului e puternică și muncește
Pământul lucios, pajiștea-nfloreste
Înaintea boilor.
Salumnatu nasi.
Corul:
Înaintea boilor
Salumnatu nasi.
Culegătorii sunt în porumb!
Kara! Kara!
Picioarele noastre zboară când vine dimineața.
Kara! Kara!
Noi îți aducem bogăție! E-a ta! E-a ta!
Strugurii sunt în pârg! Tăiați-i!
Grâul auriu!
Salumnatu nasi!
Corul:
Grâul auriu!
Salumnatu nasi!
Fructele morții, o, Rege, nu le gusta!
De fructele Vieții e plină țara!
Peste tot! Peste tot!
Fructele Vieții îți dăruim
Și fericirea, mereu să ai parte de ea!
Toată bucuria e-a ta
Prin legătura dintre Cer și Pământ.
Corul:
Fie bucuria cu tine!
Prin legătura dintre Cer și Pământ.
Porumbul nostru a crescut înalt
Și-i copt! Și-i copt!
Și veșnic se coace sub acel cer
Ca aurul! Ca aurul!
Porumbul nostru e bărbos-așa e cunoscut
Și se coace repede când a crescut.
Bucuria să fie cu tine!
Dragostea noastră să te-nconjoare!
Corul:
Bucuria să fie cu tine!
Dragostea noastră să te-nconjoare!
Regele nostru acum pleacă de la noi
Depart! Depart!
Roba regală strălucește-n urma lui
Depart! Depart!
Peste marea unde Hea e stăpân,
La apele-nvolburate el va ajunge în curând

La marele nostru văzător.
El navighează către el departe!
Corul:
La marele nostru văzător
El navighează către el departe!
Și va ajunge la acel tărâm mareț
Depart! Depart!
Va sta printre pomii fructiferi
În acea zi! În acea zi!
Fructele noastre așa dulci Regele le va mânca,
Nicio amăreală cu dulcele nu se va amesteca
În țara văzătorului nostru
Ce strălucește departe!
Corul:
În țara văzătorului nostru
Ce strălucește departe!
Spiritele cântătoare de lângă el eu plecat,
Iar el gânditor lângă Siduri singur a rămas.
Regele de arcul său s-a sprijinit și la fecioară a privit;
O licărire fericită în ochii săi s-a ivit-și a pierit,
Căci iată! Perdeaua rapid s-a tras
Și Sabitu repede-năuntru s-a retras.
Pe pardoseala strălucitoare ea alunecă majestuoasă
Și se uită la amândoi, apoi către ușă se întoarce.
Dar Izdubar nu se lasă mai prejos,
Pe față o întrebă-acum, grațios:
"O, Sabitu! Să-mi spui n-ai vrea
Care e calea către Hasisadra? Căci eu astăzi voi pleca.
Dacă trebuie să traversez marea, cum să călătoresc?
Sau prin deșert să trec? Tu poate drumul îl cunoști."
Fecioara îl privește speriată
Și astfel îi răspunde cu grație regească:
"Așa de repede trebuie să pleci? Nu poți
să traversezi marea,
Căci vei pieri în valuri de vei face-așa.
Odată, marele Samas de drum m-a întreat
Și l-am oprit, dar o sarcină enormă și-a luat,
Și-a traversat abisul cel mare,
Unde apele-ntunecate ale Morții adormite
stau în așteptare:
Carul lui grandios de aur cerurile-a străbătut,
Cu cai focosi zboară el în fiecare zi acum..
Când eu mă apropii de tine, tu de mine vrei să fugi?
Dar dacă trebuie să pleci așa de repede
Poate că și tu vei putea traversa marea, dacă vei evita
Apele Morții, ce curg nemilos, fără-nctare.
Dar, Izdubar, iată c-a venit Ur-Hea,
Luntrașul văzătorului, ce-acasă se întoarce.
În pădurea de-acolo, el, cu un topor
Construiește-un vas pentru a traversa apele involburate

Dacă tu cu el nu vrei să traversezi marea,
Aici ești binevenit pentru totdeauna.
Dar dacă pleci, fie să vezi fața
Pe care-o cauți, să fii binevenit
și să-ți binecuvinteze inima!"

(continuare în nr. viitor)

Traducere din limba engleză de
Liana ALECU

Cafeneaua literară este membră **APLER** și **ARPE**.

Vizitați **Cafeneaua literară** la adresa www.centrul-cultural-pitesti.ro